

20. Huoltotoimi¹⁾

Yleiskatsaus huoltotoimintaan

Kertomusvuonna 1971 oli lakisääteisen sosiaaliturvan alalla merkittävin muutos vuoden alusta lukien voimaan tullut huoltoapulain uudistus, jonka muutoksista tärkeimmät koskivat mm. elatusvelvollisuutta, kotipaikkaa, korvauksen perinnän lieventymistä, valtion korvausmenettelyn sijaan tullutta tasausjärjestelmää, mustalaisten huoltoavun osittaista korvaamista valtion varoista sekä sosiaalilautakunnan holhouksen lakkaamista mielisairaanhoitolaitoksessa huoltoapuna hoitoa saavan henkilön osalta.

Huoltoaputapausten lukumäärä kertomusvuonna oli 24 074. Nousu edellisestä vuodesta oli 1.2 %. Huoltoavun kotiavustustapauksia oli eniten huhtikuussa ja vähiten elokuussa. Asuntojen vuokrien suuruus oli useissa tapauksissa syynä huoltoavun tarpeeseen, näin oli myös useiden kaupungin uusissa vuokra-asunnoissa asuvien kohdalla.

Työttömyys avuntarpeen syynä nousi hieman ja oli 3.5 (ed. v. 3.0) %. Kotiavustusta saaneista työttömien osuus oli 5.6 %. Työttömyyden ja työriidan takia huoltoapua saaneita perheitä ja yksinäisiä oli yhteensä 842.

Huoltoavun vaikutuspiiriin, johon luetaan kotiavustusta ja laitoshoidtoa saaneet yksinäiset henkilöt sekä vastaavasti perheen päämiehet aviopuolisoineen ja alle 18 (ed. v. alle 16) v:n ikäisine lapsineen, käsitti kertomusvuonna 37 046 henkilöä eli 7.1 (ed. v. 6.9) % henkikirjoitetusta väestöstä. Osa sai vain tilapäistä huoltoapua.

Yleisen sosiaaliturvan lisääntyessä on sosiaalihuollon tehtävien painopiste siirtymässä yhä enemmän auttamistoiminnan muille alueille, joista ovat esimerkkeinä palvelutointa, sopeuttaminen, kuntouttaminen, neu-

vonta, ohjaus ja kasvatus. Edellisenä vuonna huoltoviraston toimesta aloitettua vanhusten virkistystoimintaa lähinnä vähävaraisille kotonaan asuville vanhuksille kehitettiin ja laajennettiin sekä jatkettiin yhteistyötä vanhusten virkistystoimintaa harjoittavien järjestöjen kanssa. Virkistystoiminnan kehittämiseksi antoi mahdollisuuden kertomusvuoden kesäkuussa avattu ensimmäinen vanhusten virkistyskeskus Tarvon saarella.

Vanhusten laitospaikoista ja asunnoista oli edelleen suuri puute, vaikka kotihuoltoa pyrittiin edelleen kehittämään. Tilannetta helpotti osittain vuoden lopulla valmistunut Laajasalon vanhusten asuintalo, jossa on 236 yksiotä. Vuoden lopulla oli vanhusten lukumäärä n. 54 500 eli 10.5 % koko väestöstä.

Huoltoapuna hoitoa saaneiden osuus kaikista Koskelan sairaskodissa hoidetuista nousi hieman. Hoitovuorokausista oli heidän osuutensa 35.6 (ed. v. 35.3) %.

Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollettujen lukumäärä nousi. Asunnottomien alkoholistien tilapäisoleskelua varten oli edelleen Porkkalankatu (ent. Lauttasareenkatu) 1:ssä ensisuoja, jossa oli ajoittain samanaikaisesti n. 400 miestä.

Kansaneläkelaitokselle suoritettuja tuki-osa- ja asumistukikustannuksia lukuun ottamatta nousivat huoltotoimen bruttomenot edellisestä vuodesta 10.5 % eli n. 10.1 mmk ja olivat ne kertomusvuonna 106.7 mmk. Nettomenot olivat 80.7 mmk eli 8.8 mmk ja 12.3 % suuremmat kuin edellisenä vuonna. Kansaneläkelaitokselle suoritettut kustannusosuudet olivat tukiosien osalta 21.1 mmk ja asumistukien osalta 4.7 mmk, yhteensä 25.8 mmk eli 19.5 % kokonaismenoista.

¹⁾ Kertomukseen liittyvät tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja huoltotoimen toimintakertomuksen eripainoksessa.

Huoltovirasto ja laitokset

Huoltotoimenpiteet ja huoltoa saaneet

1. Huoltoavunsaajat

Kertomusvuonna sai huoltoapua seuraava määrä yksinäisiä henkilöitä ja erimuotoisia perheitä:

	Luku	%
Yksinäiset miehet ilman lapsia	9 452	39.3
» » lapsia huollettavana	63	0.2
» naiset ilman lapsia	8 520	35.4
» » lapsia huollettavana	2 158	9.0
Avioparit ilman lapsia	1 521	6.3
» lapsia huollettavana	2 360	9.8
Yhteensä	24 074	100.0

Niiden perheiden luku, joissa oli alaikäisiä lapsia, oli 4 581; nämä jakautuivat lasten luvun mukaan seuraavasti:

	Perheitä, joissa lapsiluku oli										Yhteensä
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Yksinäiset miehet	37	11	9	4	2	—	—	—	—	—	63
Yksinäiset naiset (naimattomat, lesket, eronneet, erossa asuvat)	1 154	650	234	95	19	3	2	1	—	—	2 158
Avioparit	766	807	420	240	79	34	8	3	1	2	2 360
Yhteensä	1 957	1 468	663	339	100	37	10	4	1	2	4 581

Lasten yhteinen lukumäärä näissä perheissä oli 9 091. Huoltoapua saaneiden yksinäisten henkilöiden ja perhekuntien jäsenten luku, aviopuolisot ja lapset mukaan luettuina oli 37 046, mikä osoittaa huoltoavun vaikutuspiirin suuruutta Helsingissä. Kaupungin henkikirjoitetun väestön keskiväkiluvusta se oli 7.1 %. Lisäksi oli lastensuojelulautakunnan huostassa huoltoavustusta saaneiden perheiden lapsia yhteensä 687, ko. perheiden lukumäärä oli 448.

Avuntarpeen syy. Pääsystä oli, kuten aikaisemminkin, hallitsevassa asemassa sairaus tai invaliditeetti (päämiehen tai perheessä esiintyvä) ja oli niiden osuus 54.2 %. Vanhuus esiintyi syynä 14.7 %:lla, epäsosiaalinen elämäntapa tai sen seuraus 13.5 %:lla ja työttömyys 3.5 %:lla.

Kymmenvuotiskautena 1962–1971 oli avuntarpeen syiden suhteellinen osuus prosentteina seuraava:

Avuntarpeen syy	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971
Vanhuus	13.3	14.1	14.3	15.3	14.9	14.3	13.7	14.5	16.2	14.7
Mielisairaus ja vajaamielisyys ..	14.0	12.7	12.3	11.9	11.3	10.1	9.5	9.4	9.6	8.7
Muu sairaus	51.3	47.4	46.9	47.1	44.1	38.0	37.1	39.6	43.6	44.9
Synnytys	0.9	0.8	0.9	0.8	0.7	0.9	0.7	0.7	0.6	0.6
Invaliditeetti	0.8	0.8	0.8	0.8	0.9	0.9	0.8	0.8	0.8	0.6
Perhesuhteet	2.8	2.4	2.4	2.5	2.7	2.7	2.8	2.8	2.8	2.8
Epäsosiaalinen elämäntapa	9.9	9.1	10.4	10.3	12.5	12.1	12.0	13.4	13.7	13.5
Työttömyys	1.5	6.7	5.4	4.7	6.0	13.7	15.1	9.9	3.0	3.5
Muu syy	5.5	6.0	6.6	6.6	6.9	7.3	8.3	8.9	9.7	10.7
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Seuraavassa ilmenee avuntarpeen syiden suhteellinen osuus prosentteina eri ikäryhmissä:

Avuntarpeen syy	16—17 v	18—19 v	20—29 v	30—39 v	40—49 v	50—59 v	60—64 v	65 v —
Vanhuus	—	—	—	—	—	—	—	53.2
Mielisairaus ja vajaamielisyys ...	6.3	2.8	4.9	8.4	10.5	13.0	12.5	7.3
Muu sairaus	26.6	22.1	27.8	35.4	49.9	66.6	77.0	38.3
Synnytys	1.5	5.3	2.5	0.4	0.1	0.0	—	—
Invaliditeetti	—	0.6	0.6	0.7	0.7	1.1	1.0	0.3
Perhesuhteet	10.9	4.0	7.5	5.3	3.1	0.8	0.2	0.2
Epäsosiaalinen elämäntapa	12.5	12.9	26.5	28.7	20.3	7.5	2.1	0.1
Työttömyys	4.7	5.9	6.2	6.4	4.7	3.5	1.5	0.0
Muu syy	37.5	46.4	24.0	14.7	10.7	7.5	5.7	0.6
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Huoltoavun muodon mukaan ryhmittyvät avunsaajapäämiehet (yksinäiset tai perheelliset) seuraavasti:

Huoltoavun muoto	Päämiehiä		
	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Yksinomaan laitoshoido	1 240	2 752	3 992
» kotiaivustus	8 991	5 097	14 088
Laitoshoidon lisäksi kotiaivustusta	3 165	2 829	5 994
Yhteensä	13 396	10 678	24 074

Ikä. Avunsaajapäämiehet jakautuivat eri ikäryhmiin seuraavasti:

Ikä, vuotta	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
16—17	24	0.2	40	0.4	64	0.3
18—19	284	2.1	259	2.4	543	2.2
20—29	2 586	19.3	1 470	13.8	4 056	16.9
30—39	2 491	18.6	926	8.7	3 417	14.2
40—49	2 888	21.6	1 068	10.0	3 956	16.4
50—59	2 144	16.0	1 254	11.7	3 398	14.1
60—64	1 118	8.4	896	8.4	2 014	8.4
65—69	807	6.0	959	9.0	1 766	7.3
70—79	823	6.1	2 279	21.3	3 102	12.9
80—	231	1.7	1 527	14.3	1 758	7.3
Yhteensä	13 396	100.0	10 678	100.0	24 074	100.0

Kansaneläkkeen tukiosaa saivat huoltoavun saajat seuraavasti:

yksinäiset miehet	3 056	
yksinäiset naiset	6 552	
avioparit:		
vain päämies	370	
» puoliso	109	
molemmat	572	1 051
Yhteensä		10 659

Kansaneläkkeen tukiosaa saaneita päämiehiä oli siten 10 550 ja tukiosaa saaneita huollettavia yhteensä 11 231, yksinomaan kansaneläkkeen perusosaa sai 241 henkilöä.

Seuraavissa erikoiskatsauksissa tehdään tarkemmin selkoa laitoshoidtoa saaneista yleensä sekä huoltolautakunnan omissa laitoksissa olleista erikseen.

2. Laitoshoidto ja vanhusten asuintalot

Huoltoapulain nojalla hoidettiin avunsääjistä kertomusvuonna eri laitoksissa 8 956 päämiestä ja 1 384 heidän perheittensä jäsentä eli kaikkiaan 10 340 (ed. v. 10 173) henkilöä.

Laitoshoitopäivien kokonaislukumäärä oli 1 541 069 (1 613 847), joten henkilöä kohden

tuli keskim. 149.0 (158.6) hoitopäivää.

Seuraava taulukko osoittaa, miten huollettavat ja huoltopäivät jakautuivat erilaisten laitosten kesken (ns. itsemaksavat ja yksityispaikoilla hoidetut eivät sisälly näihin lukuihin).

Laitoksissa hoidettujen henkilöiden ja heidän huoltopäiviensä luku v. 1971

(huoltoaputapausten osalta)

Laitos	Hoidettuja					Huoltopäiviä	
	Päämiehiä			Perheen jäseniä	Kaikkiaan	Kaikkiaan	Keskim. hoidettua kohti
	Miehiä	Naisia	Yhteensä				
Laitoksissa hoidettuja yhteensä	3 614	5 342	8 956	1 384	10 340	1 541 069	149.0
Kaupungin omat laitokset	2 524	3 807	6 331	779	7 110	1 169 093	164.4
<i>Huoltolautakunnan alaiset</i>	635	2 027	2 662	85	2 747	719 955	262.1
Koskelan sairaskoti	231	642	873	37	910	132 642	145.8
Kustaankartanon vanhainkoti ...	200	692	892	18	910	277 219	304.6
Roihuvuoren vanhainkoti	78	205	283	4	287	78 220	272.5
Riistavuoren vanhainkoti	16	182	198	5	203	45 468	224.0
Suursuon vanhainkoti	40	268	308	14	322	84 836	263.5
Kulosaaren ja Hirvihaaran van- hainkodit	76	19	95	1	96	20 953	218.3
Myllypuron sairaskoti	71	192	263	8	271	79 504	293.4
Tervalammen työlaitos	5	—	5	—	5	1 113	222.6
<i>Sairaalat</i>	1 033	807	1 840	592	2 432	68 481	28.2
Marian sairaala	472	257	729	45	774	16 656	21.5
Kivelän sairaala	250	282	532	88	620	16 141	26.0
Malmin sairaala	118	145	263	42	305	7 799	25.6
Auroran sairaala	197	119	316	423	739	16 745	22.7
Laakson sairaala	74	63	137	11	148	8 766	59.2
Toipumiskodit	64	6	70	—	70	2 374	33.9
<i>Mielisairaalat ja sielullisesti sairai- den huoltolaitokset</i>	983	1 100	2 083	114	2 197	380 657	173.3
Nikkilän sairaala	421	652	1 073	16	1 089	275 638	253.1
Hesperian sairaala	513	418	931	93	1 024	77 955	76.1
Röykän sairaala	58	51	109	—	109	23 948	219.7
Hesperian sairaalan Haagan osasto	35	28	63	7	70	3 116	44.5
Muiden omistamat laitokset	1 396	1 927	3 323	681	4 004	371 976	92.9
<i>Vanhain- ja turvakodit</i>	75	355	430	18	448	92 140	205.7
Vanhainkodit (Yksityiset)	19	192	211	3	214	59 599	278.5
Muiden kuntien vanhain- ja kun- nalliskodit	—	5	5	—	5	1 492	298.4
Lepokodit	43	28	71	4	75	10 167	135.6
Erilaiset invalidikodit	11	12	23	—	23	5 560	241.7
Ensi-Koti	—	65	65	5	70	5 489	78.4
Sophie Mannerheim-koti	—	10	10	2	12	1 044	87.0
Pelastusarmeijan äitikoti	—	17	17	3	20	1 370	68.5
Emmauskoti	—	21	21	—	21	5 368	255.6
Juutalainen sairaala	1	5	6	—	6	1 992	332.0
Sekalaiset turvakodit ym.	1	—	1	1	2	59	29.5
<i>Työkodit ja siirtolat</i>	2	—	2	—	2	150	75.0
Uudenmaan työlaitos	2	—	2	—	2	150	75.0
<i>Sairaalat, parantolat yms.</i>	1 277	1 540	2 817	650	3 467	243 735	70.3
Yleiset ja yksityiset sairaalat	1 030	1 030	2 060	616	2 676	62 561	23.4
Työterveyslaitos	2	5	7	—	7	147	21.0
Tuberkuloosiparantolat	4	2	6	—	6	1 302	217.0
Invalidisairaalat ja hoitolat	12	14	26	4	30	718	23.9
Sairaskodit	170	475	645	20	665	163 590	246.0
Muut hoitolat ja parantolat	99	58	157	15	172	15 417	89.6
<i>Mielisairaalat ym.</i>	68	106	174	17	191	35 951	188.2
Kellokosken sairaala	18	37	55	2	57	15 641	274.4
Muut mielisairaalat (paitsi H:gin omat)	50	69	119	15	134	20 310	151.6

Huom. Saman laitoksen kohdalla esiintyy jokainen laitoshoidokki vain kerran hoidokkien luvussa, oli hän ollut ko. laitoksessa hoidettavana kalenterivuoden aikana yhden tai useamman kerran. Samoin esiintyy kukin laitoshoidokki ao. laitosryhmän (kursiivi) hoidokkien luvussa niin ikään vain kerran. Tämän vuoksi hoidokkien luvut eivät täsmää yhteenlaskien, mutta hoitopäivien luvut sensijaan luonnollisesti täsmäävät.

Edellä olevan taulukon mukaan tuli 75,9 % kaikista huoltopäivistä kaupungin omien laitosten osalle sekä 46,7 % huoltolautakunnan alaisen laitosten osalle. Eri laitosryhmistä hoitopäivien luku mielisairaaloissa ja muissa ao. hoitolaitoksissa oli 27,0 % kaikista laitos-huoltopäivistä.

Huoltolautakunnan alaisissa laitoksissa, Koskelan ja Myllypuron sairaskodeissa, Kustaankartanon, Roihuvuoren, Riistavuoren, Suursuon, Hirvihaaran ja Kulosaaren vanhainkodeissa sekä Tervalammen työlaitoksessa hoidettiin huoltoaputapauksina kaikista laitoshoitoa saaneista 635 miestä ja 2 112 naista eli yhteensä 2 747 eri henkilöä. Edellisenä vuonna oli ko. laitoksissa hoidettujen luku 2 741.

Näiden laitosten toiminnasta tehdään tarkemmin selkoa seuraavissa katsauksissa.

Koskelan sairaskoti

Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisemaan kertomukseen terveyden- ja sairaanhoidosta sisältyy myös Koskelan sairaskodin lähinnä lääketieteellistä puolta käsitävä osa. Tämän vuoksi on seuraavassa rajoitettu lähinnä muihin tietoihin.

Hoitopaikat 31.12.

sisätautiosasto	717
kirurgian osasto	97
mentaali-osasto	235
yhteensä	1 049

Lisäksi 25-paikkainen päivähoito-osasto.

Huollettavat ja hoitopäivät. Sairaskodissa hoidettiin kertomusvuonna kaikkiaan 3 668 henkilöä, joista miehiä 931 ja naisia 2 737. Näistä oli osa vuoden aikana hoidossa useamman kuin yhden kerran, mutta kukin potilas on otettu tähän tilastoon vain yhden kerran.

Huoltoaputapauksina hoidettiin yhteensä 910 eri henkilöä, joista miehiä 231 ja naisia 679. Ns. itsemaksavina hoidettiin 2 439 eri

henkilöä ja yksityispotilaina 364 henkilöä, joista 45 henkilöä hoidettiin myös ns. itsemaksavina.

Koskelan sairaskodissa, Kustaankartanon, Roihuvuoren ja Suursuon vanhainkodeissa ns. itsemaksavina tai lääkäreiden yksityispaikoilla hoidettuja henkilöitä ei ole tämän toimintakertomuksen yleisissä, huoltoa saaneita koskevissa tilastollisissa selvityksissä luettu huollettaviin.

Hoitopäivien mukaan oli jako seuraava:

	hoitopäiviä
Huoltoaputapaukset	132 642
Itsemaksavat	229 723
Yksityispaikoilla olleet	10 408
Yhteensä	372 773

Hoitopäivistä tuli huoltoaputapausten osalle 35,6 (ed. v. 35,3) % ja muiden tapausten osalle 64,4 %.

Edellisestä vuodesta jäljellä olevia oli 1 014 henkilöä ja v:lle 1972 siirtyi 1 018 henkilöä. Sairaskodin työhuoneissa päivisin työskennelleitä, mutta kodeissaan asuvia työtupien miespuolisia työntekijöitä ei ole luettu hoidokkilukuihin.

Päivähoito-osasto. Sairaskodin ns. päivähoito-osasto, johon otettiin tutkimuksiin ja hoitoon huoltoapua tai kansaneläkkeen tukiosaa saavia vanhuksia tahi vanhuksia, jotka sanotun hoidon osalta oli katsottava huoltoapuun oikeutetuiksi, aloitti vajaan vuoden keskeytyksen jälkeen jälleen toimintansa 26.1.

Kertomusvuoden aikana otettiin päivähoitoon 314 henkilöä, jotka kävivät yht. 5 069 kertaa päivähoito-osastossa. Suurin osa suoritettiin käyntinsä sairaanhoidollisista syistä. Päivähoidossa olleille annettiin fysikaalista hoitoa 2 051 kertaa, toimintaterapiakäyntejä oli 1 218, poliklinikkakäyntejä 677, röntgen-tutkimuksia ja -hoitoja 469 ja laboratorio-käyntejä 362. Päivähoito-osasto oli suljettuna lauantaisin.

Päivähoito-osastossa hoidetut saivat aterian ja kahvia, lisäksi useat kävivät kylvyssä tai saunassa. Päivittäisen kuljetuksen suorittivat laitoksen autot.

Päivähoito-osastossa hoidettuja henkilöitä ei ole sisällytetty muihin tässä toimintakertomuksessa mainittuihin tilastollisiin selvityksiin, ellei ao. henkilö ole saanut kotiavustusta tai laitoshoidoa päivähoidon lisäksi.

Menot ja tulot. Sairaskodin menot ja tulot olivat:

Menot yhteensä 27 597 924 mk.

Tulot	mk
Poliklinikkatulot	66 273
Ateriamaksut	271 363
Luontoisedut	14 410
Vuokrat	328 921
Muut tulot	393 872
Yhteensä	1 074 839

Vuodeosastojen potilasmaksut eivät sisälly tuloihin.

Bruttokustannus hoidettavaa ja päivää kohden oli 74.03 mk ja nettokustannus eli laitoksen tulot vähennyksinä huomioonotettuina ilman hoitomaksutulaja vastaavasti 71.15 mk. Kokonaiskustannukset päivähoidon osalta olivat 35.90 mk hoidettavaa ja päivää kohti. Kustannukset huollettavien ja laitoksen henkilökunnan ruokailusta olivat henkilöä ja päivää kohden 3.14 mk, mihin eivät sisälly ruoan valmistuskustannukset.

Poliklinikka. Poliklinikan toiminta kohdistui lähinnä sairaskodin ulkopuolella oleviin potilaisiin. Käyntien lukumäärä oli yhteensä 29 354.

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Jumalanpalveluksia ja hartaushetkiä pidettiin keskusradion välityksellä 41 ja osastoilla 451, ehtoollisjumalanpalveluksia oli 23, joihin osallistui 504 potilasta ja ehtoollista jaettiin

yksityisesti 37 potilaalle, yhteensä 541 potilaalle. Kuorovierailuja oli 42.

Muuta henkistä virkistystoimintaa ylläpidettiin mm. sairaalakirjaston avulla. Kirjoja lainattiin kirjastosta 15 845 kertaa.

Televisio-ohjelmia seurattiin kaikilla osastoilla. Kanttiini toimi entiseen tapaan. Osastoilla järjestettiin teatteriesityksiä ja musiikkitilaisuuksia yhteensä 45.

Koskelan sairaskodin huollettaville järjestettiin 26 retkeä, joihin osallistui 284 potilasta. Eläkeläisten päivän viettoon Linnamäellä osallistui 75 potilasta.

Työtoiminta. Koskelan sairaskodissa työskenteli 39 työtupien huollettavaa kaikkiaan 4 227 työpäivää eli kunakin arkipäivänä keskim. 16 huollettavaa.

Toimintaterapiaan osallistui 1 002 eri sairastosastojen ja päivähoito-osaston potilasta. Näitä käyntejä kertyi vuoden aikana yht. 26 701. Taideterapiakerhoon osallistui 126 henkilöä, käyntejä oli 674.

Fysikaalisen kuntouttamisosaston harjoituskeittiössä suoritettiin päivittäisten toimintojen harjoittelua pienissä ryhmissä. Tähän toimintaan osallistui 302 potilasta, käyntikertoja oli yhteensä 1 264.

Askartelu- ja kuntouttamistöinä valmistettiin erilaisia kudonta-, virkkaus- ja neuletoita sekä lastu-, rottinki-, mosaiikki- ja emalitöitä. Askartelutöiden myynti tuotti 7 492 mk.

K u s t a a n k a r t a n o n v a n h a i n k o t i

Hoitopaikat 31.12.

laitossairaala	147
vanhainkoti	684
yhteensä	831

Huollettavat. Vanhainkodissa hoidettiin kertomusvuonna 207 miestä ja 730 naista eli yht. 937 potilasta. Heistä oli huoltoapu-

tapauksia 910. Vanhainkodin sairaosastolla oli 27 henkilöä lääkärin yksityispaikoilla ja 9 potilasta oli hoidossa ns. itsemaksavana, mutta he olivat osan vuotta myös yksityispotilaina.

Huoltopäiviä oli huoltoaputapausten osalta koko vuonna 277 219 eli 304.6 päivää keskim. huollettavaa kohden. Muiden henkilöiden hoitopäiviä oli yhteensä 2 146. Hoitopäivien yhteismäärä oli siten 279 365.

Menot ja tulot. Vanhainkodin menot ja tulot olivat:

Menot yhteensä 9 439 018 mk.

Tulot	mk
Ateriamaksut	81 371
Luontoisedut	3 868
Vuokrat	124 459
Muut tulot	147 399
Yhteensä	357 097

Potilasmaksut eivät sisälly tuloihin.

Bruttokustannus hoidettavaa ja päivää kohden oli 33.79 mk. Jos vähennetään edellä mainitut tulot, saadaan hoitopäivän nettokustannukseksi ilman hoitomaksutuloja 32.51 mk. Kustannukset huollettavien ja henkilökunnan ruokailusta ovat henkilöä ja päivää kohden 3.08 mk, mihin eivät sisälly ruoan valmistuskustannukset.

Huollettavien työ ja askartelu. Pääasiallinen huomio keskitettiin kertomusvuonna potilaiden aktivoimiseen. Työkykyiset huollettavat suorittivat voimiensa mukaan erilaisia taloustehtäviä, korjaustöitä, saunojen lämmitystä sekä sanomalehtien ja huollettavien oman postin jakelun ym. Askartelutöinä suoritettiin tekstiili-, olki-, tuohi-, muovi-, metalli- ja puutöitä, röntgenkuvakoteloiden valmistusta, vaatteiden kunnostusta ym. Valmistettujen tuotteiden myyjäiset pidettiin 6.12. Lisäksi tuotteiden markkinointia varten toimi askartelukeskuksen myymälä. Koko-

naismyynti oli 52 158 mk, josta itsenäisyyspäivän myyjäisten osuus oli 28 055 mk. Laitoksen omia tarpeita varten valmistettiin erilaisia tuotteita 8 208 mk:n arvosta. Kaikista vanhuksista osallistui n. 28 % askartelu- ja työtoimintaan.

Lääkärinhoito. Vanhainkodin 147 laitossairaalaipaikalla oli kertomusvuonna 815 potilasta, joiden hoitopäivien määrä oli 54 097.

Poliklinikassa oli lääkärin vastaanotolla käyntien luku 9 441. Laboratoriotutkimuksia suoritettiin 34 016, lisäksi lähetettiin muualle tutkittavaksi 4 521 näytettä. Fysikaalisessa osastossa annettiin hoitoa 15 996 kertaa. Röntgentutkimuksia suoritettiin 4 332. Ekg-tutkimuksia oli 1 987. Kuolemantapauksia oli yht. 94. Vanhainkodin yleisten osastojen vanhusaineuksessa on edelleen tapahtunut sekä fyysisen että psyykkisen kunnan huonontumista.

Kustaankartanon laitossairaalan toimintaa on selostettu tarkemmin Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisemassa terveyden- ja sairaanhoitoa koskevassa julkaisussa.

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Vanhainkodin juhlasalissa pidettiin 55 suomenkielistä ja 11 ruotsinkielistä jumalanpalvelusta, joista osa oli ehtoollistilaisuuksia. Suurin osa juhlasalissa pidetyistä jumalanpalveluksista radioitiin osastoille. Lisäksi oli sairaosastolla vuoroviikkoina jumalanpalveluksia ja sairaalalehtori järjesti useita hartaushetkiä ja sielunhoidollisia keskusteluja. Lisäksi erilaiset uskonnolliset seurakuntat ja yhteisöt kävivät laitoksissa pitämässä hartaustilaisuuksia.

Laitoksen kirjastosta lainattiin vuoden aikana 14 401 teosta. Sokeain kirjastosta lainattiin 137 äänikirjaa. Jokaiselle osastolle oli tilattu päivälehdet, samoin aikakaus- ja viikkolehtiä.

Muuta virkistystä laitoksen vanhuksille toivat lisäksi kanttiini, henkilökunnan ja eri järjestöjen ja yksityisten järjestämät ohjelmalliset vierailut, askartelutuotteiden myyjäistilaisuus, 49 elokuvanäytöstä, 31 televisiota, keskusradio, kerhotoiminta jne. Van-

husten omatoimisesti toimittama »Iltarusko»-niminen lehti ilmestyi 5 numerona.

Kustaankartanon vanhusten Kartanokerho järjesti ohjelmallisia illanviettoja talvikaudella 15 kertaa. Kerhon toiminnassa oli pääpaino vanhusten omatoimisuudella. Juhannusaattona järjesti kerho Kustaankartanon puistoon suuren juhannusjuhlan. Kartanokerho vieraili heinäkuussa Roihuvuoren vanhainkodissa ja piti sikäläisille vanhuksille päiväjuhlan.

Lisäksi tehtiin kaksi retkeä ja vanhuksille järjestettiin kerran viikossa tilaisuus ostosmatkojen tekoon Suursuon ostoskeskukseen.

Roihuvuoren vanhainkoti laitoksineen

Roihuvuoren vanhainkoti on hoivatyypin laitos, jonka alaisena toimivat Hirvihaaran ja Kulosaaren vanhainkodit.

Hoitopaikat 31.12.

Vanhainkoti

Roihuvuori	216	laitossairaalapaikkaa
Hirvihaara	50	vanhainkotipaikkaa
Kulosaari	20	»

Huollettavat. Roihuvuoren vanhainkodissa hoidettiin huoltoaputapauksina kaikkiaan 287 henkilöä ja Hirvihaaran ja Kulosaaren vanhainkodeissa 96 henkilöä. Hoitopäiviä oli 99 173 eli keskim. 258,9 päivää huollettavaa kohti. Hoitovuorokausista tuli Roihuvuoren vanhainkodin osalle 78 220, Hirvihaaran 15 701 ja Kulosaaren 5 252 vrk. Roihuvuoressa oli lisäksi 1 nainen itsemaksavana 365 hoitopäivää.

Menot ja tulot. Roihuvuoren vanhainkodin ja sen alaisten laitosten menot ja tulot ja-kaantuivat seuraavasti:

Vanhainkoti	Menot mk	Tulot mk
Roihuvuori	4 401 122	172 570
Hirvihaara	414 199	13 454
Kulosaari	240 506	2 095
Yhteensä	5 055 827	188 119

Tulot koostuivat seuraavista eristä:

	mk
Ateriamaksut	72 877
Luontoisedut	8 369
Vuokrat	62 785
Muut tulot	44 088
Yhteensä	188 119

Potilasmaksut eivät sisälly tuloihin.

Bruttokustannus huollettua ja vuorokautta kohden oli Roihuvuoren vanhainkodissa 56 mk ja nettokustannus, eli laitoksen tulot vähennyksinä huomioonotettuina ilman hoitomaksutuloja 53.81 mk. Hirvihaaran vanhainkodissa oli bruttokustannus 26.38 mk ja nettokustannus 25.52 mk. Kulosaaren vanhainkodin bruttokustannus oli 45.79 mk ja nettokustannus 45.39 mk.

Kustannukset huollettavien ja henkilökunnan ruokailusta olivat keskimäärin henkilöä ja päivää kohden 3.13 mk, mihin eivät sisälly ruoan valmistuskustannukset.

Lääkärinhoito. Roihuvuoren vanhainkodin poliklinikalla käyntien lukumäärä oli kertomusvuonna 826. Laboratoriotutkimusten lukumäärä oli 9 778. Lisäksi lähetettiin muualle tutkittavaksi 730 näytettä. Fysioterapiahoitoa annettiin Roihuvuoressa 5 462 kertaa. Vuoden kuluessa oli eri laitoksissa 256 ryhmävoimistelutilaisuutta, joihin osallistui 2 948 henkilöä.

Roihuvuoren ja pienten vanhainkotien potilaita lähetettiin 517 kertaa Koskelan sairauskodin poliklinikoille ja toimenpideoastoille ja muille poliklinikoille 102 kertaa hoitoa ja tutkimuksia varten.

Kulosaaren vanhainkodissa lääkäri kävi kolmen viikon välein ja tarvittaessa useammin.

Hirvihaaran vanhainkodin lääkäri kävi laitoksessa 22 kertaa.

Sielunhoitotyö ja muu henkinen huolto. Hartaustilaisuuksia Roihuvuoren vanhainkodin osastoilla pidettiin 254 kertaa (näistä 27 ehtoollistilaisuutta). Lisäksi oli eri seurakuntien ja uskonnollisten yhdistysten edustajien järjestämiä tilaisuuksia.

Pienten vanhainkotien sielunhoitotyöstä huolehti Kustaankartanon vanhainkodin pappi. Hartaustilaisuuksia pidettiin kussakin laitoksessa kerran kuukaudessa. Roihuvuoren vanhainkodin kirjastosta lainattiin 6 492 teosta. Lisäksi oli sokeita ja heikkonäköisiä varten käytettävissä kaksi nauhuria. Äänikirjoja lainattiin 19.

Viihdytystoiminta. Roihuvuoren vanhainkodin kanttiinia hoiti edelleen Sairaalapalvelu. Useita viihdytystilaisuuksia oli kaikissa laitoksissa. Niitä järjestivät eri seurakuntat ja yhteisöt. Laitoksen puolesta järjestettiin huollettaville 6 retkeä. Teatteriesityksiä oli Roihuvuoren vanhainkodissa 6, Kulosaaren vanhainkodissa 4 ja Hirvihaaran vanhainkodissa 3.

Roihuvuoren vanhainkodin kaikilla osastoilla samoin kuin pienissä vanhainkodeissa oli televisiovastaanottimet.

Päivä- ja aikakauslehtiä tilattiin yht. 113 vuosikertaa.

Huollettavien työ ja askartelu. Askartelutoimintaan osallistui kertomusvuonna 214 huollettavaa. Askartelutuotteiden myynti nousi 28 796 mk:aan.

Vanhainkotien huollettavat osallistuivat erilaisiin talous- ym. töihin, joista heille maksettiin utteruusrahaa.

Hirvihaaran vanhainkodissa oli puutarha, jossa viljeltiin perunaa ja juurikasveja.

Riistavuoren vanhainkoti

Riistavuoren vanhainkodissa on 114 laitossairaalaipaikkaa, 11-paikkainen vanhainkoti-osasto, päiväkoti, jossa on 40 paikkaa ja 137 yksiötä käsittävä vanhusten asuintalo.

Laitossairaala- ja vanhainkotipaikoilla hoidettiin kertomusvuonna kaikkiaan 203 eri henkilöä, joista 16 miestä ja 187 naista. Hoitopäiviä oli 45 468 eli keskim. 224.0 päivää huollettavaa kohti.

Menot ja tulot. Vanhainkodin menot ja tulot olivat:

Menot yhteensä 3 543 122 mk.

Tulot	mk
Ateriamaksut	33 045
Luontoisedut	3 011
Vuokrat	229 441
Muut tulot	37 983
Yhteensä	303 480

Menot jakautuivat seuraavasti:

	Menot mk	Bruttokust. hoitopäivää kohti, mk	Nettokust. hoitopäivää kohti, mk
Laitossairaala- ja vanhainkotosasto	3 043 083	66.93	63.34
Päiväkoti	122 838	16.18	16.18
Vanhusten asuintalo	377 201	7.47	4.69
Yhteensä	3 543 122		

Laitossairaalan ja vanhainkotosaston potilasmaksut eivät sisälly tuloihin.

Kustannukset huollettavien ja henkilökunnan ruokailusta olivat henkilöä ja päivää kohden 3.10 mk.

Lääkärinhoito. Poliklinikkakäyntien lukumäärä oli 1 710, josta 32 oli päiväkodista ja 947 vanhusten asuintalosta. Laboratoriotutkimuksia suoritettiin 9 598, joista päiväkodin osalle tuli 98 ja asuintalojen 298. Lisäksi lähetettiin muualle tutkittavaksi 1 326 näytettä. Ekg-tutkimuksia suoritettiin 188 ja fysioterapiahoidoa annettiin 6 381 kertaa. Potilaita lähetettiin myös Koskelan sairaskodin ym. poliklinikoille ja toimenpideosastoille tarpeen mukaan.

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Vanhainkodin sielunhoitotyöstä huolehti sairaaloiden sielunhoidon keskus. Hartaustilaisuuksia oli 193, joista 6 ehtoollistilaisuutta. Lisäksi oli eri seurakuntien ja uskonnollisten yhdistysten järjestämiä tilaisuuksia. Kirjastonhoidosta huolehti kaupungin laitoskirjasto, joka oli avoinna 2 kertaa viikossa. Kirjastosta lainattiin 4 238 teosta.

Viihdytystoiminta. Riistavuoren vanhainkodin kanttiini toimi entiseen tapaan. Vanhainkodin henkilökunta, eri järjestöt ja kerhot sekä yksityiset esiintyjät järjestivät vanhuksille viihdytystilaisuuksia, joihin myös vanhusten asuintalon asukkaat olivat tervetulleita. Lisäksi järjestettiin retkiä sekä torimatkoja ja teatterissakäyntejä. Kaikilla osastoilla oli televisiovastaanottimet. Huollettavien käyttöön tilattiin 61 vuosikertaa päivää aikakauslehtiä.

Huollettavien työ ja askartelu. Askarrutustoimintaan osallistui kertomusvuonna 85 huollettavaa, joista 23 päiväosastolta. Askarrutustuotteiden kokonaismyynti oli 13 118 mk. Myyntipäiviä järjestettiin joka kolmas viikko torstaisin. Myyjäiset pidettiin 21.11. Myynti niissä tuotti 4 435 mk.

Päiväkoti. Päiväkoti toimi arkisin enin-

tään henkilökunnan yhden työvuoron pituisen ajan. Hoidosta ei peritty korvausta. Päiväkodissa hoidettavat saivat yhden aterian ja kahvitarjoilun päivittäin sekä tilaisuuden kylpemiseen ja saunassa käyntiin. Lisäksi he voivat osallistua askartelu- ja viihdytystoimintaan ja mahdollisuuksien mukaan saada myös laitoksen lääkärin tarpeelliseksi katsomaa fysikaalista ym. hoitoa.

Päiväkodissa kävi yht. 54 eri henkilöä, joista 36 miestä ja 18 naista. Vuoden lopussa oli osaston kirjoissa 38 vanhusta. Hoitopäiviä oli vuoden aikana 7 591.

Vanhusten asuintalo. Vuoden lopussa oli asukasmäärä 138 henkilöä (miehiä 8, naisia 130), joista aviopareja 1. Asumispäiviä oli 50 479. Vanhin asukas oli 89-vuotias ja nuorin 64-vuotias.

Sairaanhoito ja muut palvelukset. Vanhainkodin apulaisylilääkäri tarkasti kaikki asuintaloon muuttaneet. Kertomusvuonna oli 23 päivystävän lääkärin käyntiä. Sairaanhoitajat suorittivat 686 kotikäyntiä vanhusten asuntoihin, sosiaalihuoltaja kävi 324 kertaa, jonka lisäksi asukkaat kävivät sosiaalihuoltajan luona 504 kertaa ja naisvahtimestari 795 kertaa vanhusten luona. Suursiivous tehtiin kaikissa asunnoissa 2 kertaa vuodessa.

Askartelu. Työtuvat huolehtivat asuintalossa asuvien vanhusten askarrutuksesta. Askarteluun osallistui 20 naista. Askartelurahaa maksettiin 2 161 mk eli keskim. 9 mk askartelijaa kohti kuukaudessa.

Suursuon vanhainkoti

Laitoksessa on 260 laitossairaalapaiikkaa ja päiväkoti, jossa on 40 paikkaa.

Laitossairaalassa hoidettiin kertomusvuonna 353 henkilöä, joista 45 miestä ja 308 naista. Näistä oli huoltoaputapauksia 40 miestä ja 282 naista. Hoitopäiviä oli 93 128, joista tuli huoltoaputapausten osalle 84 836 eli 91.1 % ja itsemaksavien osalle 8 292 hoitopäivää eli 8.9 %.

Menot ja tulot. Vanhainkodin menot ja tulot olivat:

Menot yhteensä 6 397 925 mk.

Tulot	mk
Ateriamaksut	68 875
Luontoisedut	9 042
Vuokrat	122 814
Muut tulot	74 323
Yhteensä	275 054

Menot ja tulot jakautuivat osastoittain seuraavasti:

	Menot mk	Tulot mk
hoivaosasto	6 302 822	275 054
päiväkoti	95 103	—
Yhteensä	6 397 925	275 054

Bruttokustannus hoidettavaa ja päivää kohti oli 67.68 mk ja nettokustannus eli laitoksen tulot vähennyksinä huomioon otettui-
na ilman hoitomaksutuloja vastaavasti 64.73 mk.

Potilasmaksut eivät sisälly tuloihin. Kustannukset päiväkodin osalta olivat 10.69 mk hoidettavaa ja päivää kohti.

Kustannukset huollettavien ja henkilökunnan ruokailusta olivat 3.16 mk henkilöä ja päivää kohti.

Lääkärinhoito. Poliklinikkakäyntien lukumäärä oli 1 113, joista 224 oli päiväkodista. Laboratoriotutkimuksia suoritettiin 14 460 ja muualle tutkittavaksi lähetettiin 2 054 näytettä. Ekg-tutkimuksia suoritettiin 447 ja fysioterapiahoitoa annettiin 4 825 kertaa. Kävelyharjoituksia suoritettiin 9 771, joihin osallistui 102 henkilöä. Muiden sairaaloiden poliklinikoille lähetettiin hoitoon ja tutkimuksiin yhteensä 685 potilasta sekä Kustaan-

kartanon ja Koskelan röntgenosastoille tutkimuksiin yhteensä 581 potilasta.

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Hartaustilaisuuksia oli 376 ja ehtoollisjumalanpalveluksia 14. Yhteisiä juhlia oli 8, lisäksi useat kuorot vierailivat laitoksessa. Henkilökohtaista sielunhoitotyötä tehtiin keskustelujen muodossa. Kirjastosta huolehti kaupungin laitoskirjasto. Kirjastonhoitaja kiersi kerran viikossa kirjavaunun kanssa päiväkodissa sekä jokaisella osastolla. Tämän lisäksi kirjasto oli avoinna kaksi kertaa viikossa. Kirjoja lainattiin 5 204. Sokeain kirjastosta lainattiin 123 äänikirjaa. Huollettavien käyttöön tilattiin 96 vuosikertaa päivä- ja aikakauslehtiä.

Viihdytystoiminta. Sairaalapalvelulle vuokrattu kanttiini palveli huollettavia entiseen tapaan. Kaikilla osastoilla oli televisiovas-
taanottimet. Vanhuksille järjestettiin laitoksessa teatteri- ja elokuvaesityksiä. Lisäksi oli erilaisten yhteisöjen sekä yksityisten järjestämiä musiikkiesityksiä. Kesän aikana tehtiin 3 retkeä ja vanhusten päivänä käytiin Linnanmäellä.

Huollettavien työ ja askartelu. Askarrutus-
toimintaan osallistui kertomusvuonna 113 huollettavaa, hoivaosastoilta 74 ja päiväkodista 39. Askarteluvalmisteiden kokonaisu-
myynti oli 20 459 mk, josta omaan käyttöön tarkoitettujen valmisteiden osuus 1 255 mk. Päiväkodin huollettavat saivat työainekustannusten ja myyntihinnan erotuksen itselleen askartelurahana. Askartelutuotteiden myynti oli kerran viikossa. Joulun tienoissa järjestettiin joulumyyjäiset.

Päiväkoti. Päiväkoti toimi samojen periaatteiden mukaan kuin Riistavuoren päivä-
koti. Päiväkodissa kävi kertomusvuonna kaikkiaan 53 henkilöä, joista 35 naista ja 18 miestä. Hoitopäiviä oli 8 895. Suurin osa päiväkodissa käyneistä oli 70–80 -vuotiaita.

Myllypuron sairaskoti

Vuonna 1970 valmistuneessa Myllypuron sairaskodissa on 220 laitossairaalapaikkaa. Kertomusvuonna hoidettiin 271 henkilöä, joista miehiä 71 ja naisia 200. Hoitopäiviä oli 79 504 eli keskimäärin 293.4 päivää henkilöä kohden.

Menot ja tulot. Sairaskodin menot ja tulot olivat:

Menot yhteensä 5 055 678 mk.

Tulot	mk
Ateriamaksut	50 937
Luontoisedut	7 096
Vuokrat	109 468
Muut tulot	34 486
Yhteensä	201 987

Bruttokustannus hoidettavaa ja päivää kohden oli 63.59 mk ja nettokustannus eli laitoksen tulot vähennyksinä huomioonotettuna ilman hoitomaksutuloja vastaavasti 61.05 mk.

Potilasmaksut eivät sisälly tuloihin.

Kustannukset huollettavien ja henkilökunnan ruokailusta olivat 3.07 mk henkilöä ja päivää kohden.

Lääkärinhoito. Sairaskodin lääkäri kävi joka päivä kaikilla osastoilla ja varsinaisen lääkärikerroksen hän teki kerran viikossa. Poliklinikkakäyntien lukumäärä oli 344 ja muille poliklinikoille lähetettiin 410 henkeä. Laboratoriotutkimuksia suoritettiin 18 732 ja muuall tutkittavaksi lähetettiin 2 319 näytettä. Ekg-tutkimuksia suoritettiin 543. Röntgentutkimuksia, jotka suoritettiin Kustaankartanon vanhainkodissa tai poikkeustapauksissa Koskelan sairaskodissa, oli 496. Fysikaalista hoitoa annettiin 3 639 kertaa. Tämän lisäksi annettiin liikunnallista kuntoutushoitoa n. 126 700 harjoituskertaa. Ryh-

mävoimistelutilaisuuksia oli 14, joihin osallistui keskim. 15 potilasta kerrallaan.

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Pääosan sielunhoitotyöstä muodostivat henkilökohtaiset keskustelut vanhusten kanssa. Hartaustilaisuuksia oli keskusradion välityksellä 23 ja osastoilla 83 sekä 2 ehtoollisjumalanpalvelusta. Kaupunginkirjaston alainen laitospöytäkirja oli avoinna neljänä päivänä viikossa ja lisäksi kirjastonhoitaja kiersi kirjastovauunun kanssa kerran viikossa kaikilla osastoilla. Kirjastosta lainattiin kertomusvuonna 5 187 teosta. Huollettavien käyttöön tilattiin 50 vuosikertaa päivä- ja aikakauslehtiä.

Viihdytystoiminta. Sairaskodin kanttiinin oli edelleen vuokrattuna Uudenmaan Sairaanhoidajayhdistyksen Sairaalapalvelulle. Viihdytystilaisuuksista mainittakoon 2 teatteriesitystä sairaskodissa ja yksi vierailu kaupunginteatterissa, 3 elokuvaesitystä sekä useita retkiä. Tämän lisäksi järjestettiin laitoksessa erilaisia viihdetilaisuuksia sekä oman henkilökunnan että ulkopuolisten toimesta.

Askartelutoiminta. Askartelutoimintaan osallistui kertomusvuonna 86 potilasta. Askartelutuotteiden myynnistä saatiin 7 674 mk.

Myllypuron vanhusten asuintalo

Myllypuron vanhusten asuintalossa on 136 yksiotä. Talossa asui kertomusvuonna kaikkiaan 156 henkilöä, näistä miehiä 14 ja naisia 142. Kertomusvuoden lopussa oli asukkaita 142. Asumispäiviä oli 52 058. Vanhin asukas oli 87-vuotias.

Asuintalon menot olivat 414 487 mk ja tulot 147 868 mk. Huoltopäiväkustannus asukasta ja päivää kohti bruttomenojen mukaan oli 7.96 mk.

Sairaanhoidto. Asuintalon asukkailla ei ollut omaa lääkäriä, vaan he kävivät alue-

yksityislääkäreiden vastaanotoilla ja lisäksi kaupungin poliklinikoilla. Kiireellisissä sairaustapauksissa pyydettiin asukkaan luo joko aluelääkäri tai päivystävä lääkäri. Näitä käyntejä oli 33. Kaupungin kotisairaanhoidaja teki kotikäyntejä 19 asukkaan luo, 26 asukasta oli yhteensä 28 kertaa sairaalahoidossa kaupungin eri sairaaloissa. Sairaalapäiviä oli 712. Helsingin kotiaputoimiston kautta saatiin kotiapua 23 asukkaalle.

Kotikäyntejä vanhusten luo tehtiin kaikkiaan 2 622, joista suurimman osan teki asuintalon hoitaja apulaisineen. Muita palveluksia tehtiin 2 542, joista mainittakoon ostospalvelu, lääkkeitten nouto apteekista, maksujen hoito, eläkkeitten nosto ja puhelinpalvelu.

Askartelu. Työtuvat huolehtivat asukkaiden askartelusta siten, että työtupien askartelutyönohjaaja kävi asuintalossa ohjaamassa vanhusten askartelutyötä. Askarteluun osallistui 22 naista. Työtuvat maksoivat askartelijoille työainekustannusten ja myyntihinnan erotuksen askartelurahana. Tätä rahaa maksettiin kertomusvuonna 2 974 mk ja sen suuruus vaihteli 2—145 mk:aan kuukaudessa askartelijaa kohti. Asukkaat ottivat myös osaa tehtäväluontoiseen askarteluun, johon kuului erilaisia asuintalon toimintaan liittyviä tehtäviä. Tehtäväpalveluun osallistui 11 henkilöä (3 miestä ja 8 naista), heidän yhteisesti saamansa askarteluraha oli kertomusvuonna 3 194 mk.

Viihdytystoiminta. Asuintalon asukkaille järjestettiin kertomusvuonna 51 erilaista viihdytystilaisuutta. Tämän lisäksi ovat asukkaat saaneet vapaa- ja alennuslippuja teatteriin, elokuviin, oopperaan yms. Asuintalo järjesti 2 autoretkeä. Vanhukset osallistuivat myös Herttoniemen seurakunnan retkiin ja olivat muutenkin mukana seurakuntatoiminnassa.

Pihlajamäen asuintalo

Pihlajamäen asuintalossa on 247 yksiötä. Kertomusvuonna asui asuintalossa kaikkiaan 335 vanhusta, joista 84 miestä ja 251 naista. Vuodelle 1972 siirtyi 312 asukasta. Asumispäiviä oli 113 450. Talon vanhin asukas oli 88-vuotias ja nuorin 60-vuotias.

Asuintalon menot olivat 847 387 mk ja tulot 464 283 mk. Bruttokustannus asukasta ja päivää kohti oli 7.47 mk.

Sairaanhoito. Asuintalon kerhosiivessä sijaitsee Pihlajamäen aluelääkärin vastaanotto ja sairaanhoitoasema. Asuintalosta käytiin aluelääkärin vastaanotoilla ja lisäksi kaupungin sairaaloiden poliklinikoilla. Aluelääkäri tai päivystävä lääkäri suoritti 112 käyntiä kiireellisissä sairaustapauksissa. Kotisairaanhoidaja kävi 13 henkilön luona ja henkilökunta teki kotikäyntejä sairaustapauksissa. Sairalahoidossa oli 85 henkilöä yhteensä 114 kertaa, sairaalassaolopäiviä oli 2 943. Kotikäyntejä asuintalon puolesta tehtiin 3 348 ja muita palveluksia mm. lääkkeitten noutoa, maksu- ja puhelinpalvelua yms. 689 kertaa. Helsingin kotiaputoimiston kautta saatiin kotiapua 36 asukkaalle.

Kuntovoimistelukertoja oli 188, niihin osallistui 59 asukasta yht. 1 559 kertaa.

Askartelu. Työtuvat huolehtivat asuintalossa asuvien askartelusta siten, että työtupien askarteluohjaaja kävi asuintalossa viitenä päivänä viikossa. Askarteluun osallistui 34 henkilöä, 32 naista ja 2 miestä. Askartelurahana maksettiin esineen myyntihinnan ja työtarpeitten hinnan välinen erotus. Askartelurahaa maksettiin yhteensä 2 650 mk. Asukkaat ottivat myöskin osaa tehtäväluontoiseen askarteluun, joka käsittää erilaisia talon toimintaan liittyviä tehtäviä. Tähän osallistui 4 henkilöä, joille maksettiin askartelurahaa kertomusvuonna yhteensä 1 912 mk.

Viihdytystoiminta. Malmin seurakunnan työntekijät pitivät asukkaille Kultaisen Iän

kerhoa kerran viikossa. Markuksen seurakunta järjesti ruotsinkielisille asukkaille kerhotoimintaa samoin kerran viikossa. Pukinmäki-Pihlajamäki Eläkeläiset -yhdistys järjesti kerhotoimintaa joka toinen viikko. Asuintalon järjestämänä toimivat musiikki- ja keskustelukerhot. Asuintalon toimesta järjestettiin lisäksi 5 teatteriesitystä sekä erilaisia viihdytystilaisuuksia. Asuintalon asukkaat olivat mukana useissa TV-ohjelmien nauhoituksissa ja saivat alennus- ja vapaa-lippuja elokuva-, teatteri-, ooppera- ja konserttiesityksiin. Helsingin kaupungin kirjasto-auto pysähtyi kerran viikossa asuintalon pihalle.

Pukinmäen asuintalo

Pukinmäen asuintalon A-talossa on 117 yksiötä, jotka on tarkoitettu yksinäisille vanhuksille. C-talossa on kaksi yksiötä, joista toinen on toimistona ja toinen vuokrattu terveydenhoitovirastolle Pukinmäen lastenneuvolan käyttöön. Kertomusvuonna asuintalossa asui 126 henkilöä, joista 118 naista ja 8 miestä. Vuoden lopussa talossa asui 118 henkilöä. Asumispäiviä oli 42 979. Vanhin asukas oli 85-vuotias ja nuorin 59-vuotias.

Asuintalon menot olivat 468 816 mk ja tulot 215 475 mk. Bruttokustannus asukasta ja päivää kohti oli 10.91 mk.

Sairaanhoito. Asuintalon asukkaat kävivät aluelääkäreiden vastaanotoilla ja kaupungin sairaaloiden poliklinikoilla. Kiireellisissä sairaustapauksissa kävi alue- tai päivystävä lääkäri potilaan luona 22 kertaa. Sairaalahoidossa oli 32 henkilöä yhteensä 48 kertaa ja sairaalassaolopäiviä oli 1 294. Kotisairaanhoitaja kävi 8 henkilön luona. Helsingin Kotiaputoimiston kautta sai kotiapua 11 henkilöä ja kaupungin kodinhoitajat kävivät 8 henkilön luona. Asuintalon henkilökunnan tekemiä kotikäyntejä oli 1 716 ja muita palveluja 422.

Askartelu. Huoltolautakunnan työtuvat huolehtivat asukkaiden askartelusta kahtena päivänä viikossa. Askarteluun osallistui 19 naista ja he saivat askartelurahaa 1 223 mk. Tehtäväluontoiseen askarteluun osallistuneet 14 henkilöä saivat askartelurahaa yhteensä 1 459 mk.

Viihdytystoiminta. Kerhohuoneessa oli kerran viikossa Malmin seurakunnan järjestämä hartaustilaisuus. Pukinmäen Eläkeläiset -yhdistyksen kerho sekä asuintalon asukkaiden oma laulukerho kokoontuivat samoin kerran viikossa. Erilaisia viihdytystilaisuuksia oli 8. Lisäksi asukkaat saivat vapaa- ja alennuslippuja teatteri- ja elokuvaesityksiin sekä konsertteihin.

Laajasalon asuintalo

Laajasalon vanhusten asuintalo valmistui kertomusvuoden lopulla. A-talo, joka käsittää 160 yksiötä, luovutettiin huoltolautakunnan käyttöön 30.11. ja B-talo, joka käsittää 76 yksiötä, 20.12. Ensimmäiset asukkaat muuttivat asuintaloon 9.12. ja vuoden loppuun mennessä asui talossa yht. 139 henkilöä, joista 125 naista ja 14 miestä. Asumispäiviä oli 1 779. Talon vanhin asukas oli 83-vuotias ja nuorin 60-vuotias.

Asuintalon menot olivat 23 328¹⁾ mk ja tulot 4 950 mk. Bruttokustannus asukasta ja päivää kohti oli 13.11 mk. Kysymyksessä oli ensimmäinen toimintavuosi, jolloin kustannukset olivat tavallista korkeammat. Seuraavan vuoden puolelle jatkuneen muuttovaiheen johdosta ei askartelu- ja viihdytystoimintaa vielä järjestetty kertomusvuonna.

Tervalammen työlaitos

Tervalammen työlaitoksessa on 180 paikkaa, josta 78 huoltola- ja 102 työlaitospaikkaa.

¹⁾ Tästä summasta 13 351 mk sisältyy huoltolautakunnan käyttövaroihin eikä ko. summa siten sisälly asuintalojen tilinpäätökseen.

Huollettavat. Laitoksen kirjoissa oli vuoden aikana yht. 1 368 miestä, mutta heistä oli osa lomalla, vankilassa, karkumatalla tai sairaalassa.

Huoltoapulain nojalla oli laitoksessa 5 henkilöä. Kirjoissa olevien määrä vuoden päättyessä oli 4.

Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetun lain nojalla oli kirjoissa vuoden aikana huoltolaosastossa 993 miestä. Kirjoissa olevien määrä oli vuoden päättyessä 190.

Lapsen elatusavun turvaamisesta annetun lain nojalla oli kirjoissa 370 miestä. Näistä oli laitoksessa kertomusvuoden aikana olleita yhteensä 167 miestä. Kirjoissa olevien määrä oli vuoden päättyessä 214.

Hoitopäivien lukumäärä koko vuonna oli kaikkiaan 57 335. Ne jakaantuivat seuraavasti:

	Hoitopäiviä	
	v. 1971	v. 1970
Huoltoapulain nojalla hoidetut	1 113	4 648
PAV-lain nojalla hoidetut	45 382	38 368
Lapsen elatusavun turvaamisesta annetun lain nojalla hoidetut	10 840	11 946
Yhteensä	57 335	54 962

Hoitopäivien luku nousi edellisestä vuodesta 2 373:lla.

Menot ja tulot. Työlaitoksen bruttomenot olivat 1 381 946 mk ja bruttotulot 821 003 mk. Maatilan tappio kertomusvuodelta oli 41 769 mk. Bruttokustannus hoidokkia ja päivää kohden oli 24.10 mk. Jos bruttomenoista vähennetään työlaitoksesta kertyneet tulot, saadaan nettokustannukseksi 9.78 mk. Jos lisäksi otetaan huomioon maatilan tappio, saadaan nettomenoksi 10.51 mk hoitopäivältä.

Huollettavien työ. Huollettavat työskentelivät peltoviljelys-, puutarha-, sikala-¹⁾, talli-,

talous-, rakennus-, metsätalous- ym. töissä kaikkiaan 32 912 työpäivää. Heidän laskettiin työllään korvanneen lapsen elatusavun turvaamisesta annetun lain nojalla niiden henkilöiden huolto, joiden puolesta he lain mukaan olivat korvausvelvollisia, kaikkiaan 43 755 mk:n arvosta. Huollettaville järjestettiin mahdollisuuksien mukaan ja kunkin työkyvyn huomioon ottaen työterapiaa.

Terveystenhoito. Laitoksen lääkärin vastaanotoilla oli huollettavien käyntien luku 2 403. Erikoistutkimuksissa oli poliklinikoilla 692 käyntiä. Hammaslääkärissä kävi 243 henkilöä. Laitoksen sairausosastolla hoidettiin 43 potilasta, joiden hoitopäivien lukumäärä oli 243.

Henkinen huolto. Ryhmäterapiatilaisuuksia järjestettiin sairaanhoitajien ja sosiaali-ohjaajan toimesta neljänä päivänä viikossa, lisäksi oli yksilöterapiaa. Sairaanhoitajan johdolla kokoontui kerran kuussa lehtiryhmä, joka toimitti omaa lehteä. AA-kerho kokoontui edelleen laitoksessa ja Helsingin AA-kerhoista oli useita vierailuja.

Huollettavat harrastivat vapaa-aikanaan urheilua kuten lento- ja jalkapalloa sekä ke-sällä myös kalastusta.

Viihderyhmä järjesti useita tilaisuuksia pääasiassa omin voimin, mutta mukana oli myös ulkopuolisia esiintyjiä. Näihin tilaisuuksiin kutsuttiin viisi kertaa oppilaita Viherlaakson kodinhoitajaopistosta sekä Helsingin sairaanhoito-opistosta.

Kansan Raittiusapu ry järjesti raittiusviikolla raittiusjuhlan. Lisäksi erilaiset uskonnolliset yhdistykset järjestivät harrastustilaisuuksia ja kuorovierailuja laitoksessa 39 kertaa. Kouluteatteri esitti laitoksessa Reino Lahtisen kirjoittaman näytelmän »Veijari Vieras» ja eräät kirjailijat pitivät kirjallisuusmatinean.

Huollettavien käytössä oli radio, televisio, sanoma- ja aikakauslehtiä, kirjasto, harrastusvälineitä ym.

¹⁾ Työlaitoksen sikalan pito lopetettiin kertomusvuonna 1.5. lukien toistaiseksi vesiensuojeluviranomaisen vaatimuksesta.

3. Irtolaishuolto

Huollettujen lukumäärä. Irtolaishuollossa oli kertomusvuonna kaikkiaan 463 eri henkilöä, joista 296 (ed. v. 306) miestä ja 167 (174) naista.

Kaikista huolletuista irtolaisista oli uusia, vasta kertomusvuonna ensi kerran huoltoon otettuja 147 (179).

Seuraavat selvitykset koskevat yleensä, mikäli toisin ei ole mainittu, kertomusvuonna huollettujen irtolaisten kokonaismäärää. Vain

niissä tapauksissa, joissa uusien irtolaisten olosuhteissa oli merkittävää eroa näihin verrattuna, on erikseen esitetty tärkeimpiä numerotietoja tästäkin ryhmästä. Myös taulukkoliitteissä on numerotietoja.

Irtolaishuollon peruste. Ryhmittämällä irtolaishuoltoon joutuneet sen perusteen nojalla, joka on katsottu pääperusteeksi, saadaan seuraava asetelma:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Kuljeksiva elämä	28	9.5	49	29.3	77	16.6
Työn vieroksuminen	157	53.0	73	43.7	230	49.7
Kerjuu	21	7.1	3	1.8	24	5.2
Ammattihaureus	—	—	25	15.0	25	5.4
Muu peruste ¹⁾	90	30.4	17	10.2	107	23.1
Yhteensä	296	100.0	167	100.0	463	100.0

¹⁾ Suurin osa näistä oli henkilöitä, jotka olivat syyllistyneet väkijuomalainsäädäntöä vastaan tehtyihin rikoksiin, kuten väkijuomien luvattomaan myyntiin.

Naispuolisista uusista irtolaisista oli suurin osa, 51.5 %, joutunut huoltoon työn vieroksumisen, 30.3 % kuljeksivan elämän ja 6.1 % ammattihaureuden perusteella.

Huoltotoimenpiteet. Eri huoltotoimenpiteitä sovellettiin irtolaisiin seuraavasti (viimeksi sovelletun huoltotoimenpiteen mukaan):

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	71	24.0	24	14.4	95	20.5
Kotikuntaan lähettäminen	6	2.0	6	3.6	12	2.6
Irtolaisvalvonta	102	34.5	39	23.4	141	30.5
Työlaitos	35	11.8	35	20.9	70	15.1
Pakkotyö	1	0.3	—	—	1	0.2
Jälkivalvonta	81	27.4	63	37.7	144	31.1
Yhteensä	296	100.0	167	100.0	463	100.0

Uusista irtolaisista lähetettiin kotikuntaan 6.1 %, jäi varoitusasteelle 53.7 %, valvontaasteelle 31.3 %, työlaitokseen oli 4.8 % ja jälkivalvonnessa 4.1 %.

Useissa tapauksissa toimitettiin irtolaisia työlaitokseen tai pakkotyöhön poliisin toimesta, koska irtolaislain mukaan poliisipääl-

liköllä on oikeus tehdä esitys irtolaisen työlaitokseen tai pakkotyöhön lähettämisestä ilman edellä käyviä lievempiä toimenpiteitä, milloin tämä oli kahden viimeisen vuoden kuluessa ollut työlaitokseen, pakkotyössä tai vapausrangaistusta kärsimässä.

20. Huoltotoimi

Irtolaisten huoltopäivien luku työlaitoksessa oli kaikkiaan 10 443, joista 4 873 miesten ja 5 570 naisten. Näihin lukuihin eivät sisälly huoltopäivät pakkotyössä, koska niistä

ei aiheudu kunnalle mitään kustannuksia.

Siviilisääty ja syntyperä. Siviilisäädyn mukaan ryhmittyvät irtolaiset seuraavasti:

Siviilisääty	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	216	73.0	105	62.9	321	69.3
Naimisissa	27	9.1	43	25.7	70	15.1
Leskiä	3	1.0	1	0.6	4	0.9
Eronneita	50	16.9	18	10.8	68	14.7
Yhteensä	296	100.0	167	100.0	463	100.0

Aviottomina syntyneitä ¹⁾ oli kaikista irtolaisista 40 eli 8.6 %. Miehistä erikseen oli aviottomia 8.1 % ja naisista 9.6 %.

Ikä. Eri ikäluokkien suhteellinen osuus irtolaishuollossa olevista oli seuraava:

	18—20 v ²⁾ %	21—29 v %	30—39 v %	40—49 v %	50 v — %	Yht. %
Miehiä	7.1	31.1	30.7	21.6	9.5	100.0
Naisia	11.9	41.9	18.6	18.6	9.0	100.0

¹⁾ Tuntematonta syntyperää olevat mukaanluettuina. — ²⁾ Irtolaiskäsittelyä ei sovelleta 18 vuotta nuorempaan henkilöön.

Muita tietoja. Rikoksista tuomittuja oli etupäässä rikosrekisteriotteista saatujen tietojen mukaan 237 eli 51.2 % kaikista, mie-

histä erikseen 179 eli 60.5 %. Uusista irtolaisista oli rikoksista tuomittuja 59.2 %.

4. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huolto

Huollettujen lukumäärä. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetun lain mukaisten huoltotoimenpiteiden alaisena oli kertomusvuoden aikana kaikkiaan 3 647 henkilöä. He jakaantuivat seuraavasti:

	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Varsinaisina väärinkäyttäjinä huolletut	3 239	186	3 425
Nuorina tilapäisinä väärinkäyttäjinä huolletut	205	17	222
Yhteensä	3 444	203	3 647

PAV-lain mukaisesti päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjätapauksina on viime vuosina huollettu eri henkilöitä seuraavasti:

Vuosi	Varsinaisena väärinkäyttäjänä	Nuorena väärinkäyttäjänä	Yhteensä
1964	3 284	1 008	4 292
1965	3 795	1 149	4 944
1966	4 242	1 273	5 515
1967	4 439	1 472	5 911
1968	3 725	1 175	4 900
1969	2 750	625	3 375
1970	2 843	708	3 551
1971	3 425	222 ¹⁾	3 647

¹⁾ Lisäksi 1 290 epävirallista neuvontatapausta.

Edellä esitetyt luvut kuvaavat PAV-huollossa olleiden henkilöiden lukumäärää. Luvut eivät siis ilmaise alkoholin yms. väärinkäyttäjien määrää.

Seuraavassa selvityksessä on ensin käsitelty varsinaisina väärinkäyttäjinä huolletut ja sen jälkeen nuorina tilapäisinä väärinkäyttäjinä huolletut henkilöt.

Varsinaisina väärinkäyttäjinä huollettuja henkilöitä oli kertomusvuonna siis 3 425. Kokonaismäärästä oli jo aikaisemmin huol-

lossa olleita 2 486 miestä ja 130 naista eli yhteensä 2 616 henkilöä, joihin nähden huoltotoimenpiteet siis olivat jatkohuoltoa, kun sen sijaan vasta kertomusvuonna huoltotoimenpiteiden kohteiksi joutui 753 (ed. v. 550) miestä ja 56 (36) naista eli kaikkiaan 809 (586) henkilöä.

Huollon peruste. Huoltoon ottamisen pääperusteen mukaan jakautuivat väärinkäyttäjät seuraavasti:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Vaarallisuus	21	0.6	—	—	21	0.6
Rattijuoppous	1	0.0	—	—	1	0.0
Häiriö tai pahennus	749	23.1	46	24.8	795	23.2
Päihtymystapaukset	578	17.9	38	20.4	616	18.0
Elatusvelvollisuuden laiminlyönti	7	0.2	1	0.5	8	0.2
Ansiotyön laiminlyönti	3	0.1	—	—	3	0.1
Rasitus	11	0.3	1	0.5	12	0.4
Huoltoavun tarve	2	0.1	2	1.1	4	0.1
Vapaaehtoisuus	1 867	57.7	98	52.7	1 965	57.4
Yhteensä	3 239	100.0	186	100.0	3 425	100.0

Huoltotoimenpiteet. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien jakautuminen heihin kertomusvuoden aikana viimeksi sovelletun toi-

menpiteen mukaan käy selville seuraavasta taulukosta:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Neuvonta ja ohjaus	406	12.6	19	10.2	425	12.4
Valvonta	457	14.1	44	23.7	501	14.6
Huoltola (päätös)	72	2.2	5	2.7	77	2.3
Huoltola (täytäntöönpanu)	814	25.1	56	30.1	870	25.4
Sairaala- tai muu laitoshoido	816	25.2	56	30.1	872	25.5
Jälkivalvonta	146	4.5	6	3.2	152	4.4
Hoitokodit	528	16.3	—	—	528	15.4
Yhteensä	3 239	100.0	186	100.0	3 425	100.0

Uusista päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjistä jäi neuvonta- ja ohjausasteelle 32.5 %, valvontaan 11.2 %, täytäntöönpanussa huoltolahoidossa oli 20.6 %, sairaala-

tai muussa laitoshoidossa 19.8 % ja hoitokotihoidossa 15.6 %.

Siviilisääty. Siviilisäädyn mukaan ryhmittyivät väärinkäyttäjät seuraavasti:

Siviilisääty	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	1 589	49.1	54	29.0	1 643	48.0
Naimisissa	957	29.5	81	43.6	1 038	30.3
Leskiä	51	1.6	9	4.8	60	1.8
Eronneita	630	19.4	42	22.6	672	19.6
Tuntematon	12	0.4	—	—	12	0.3
Yhteensä	3 239	100.0	186	100.0	3 425	100.0

Ikä. Eri ikäluokkien osuudet huollossa olleista varsinaisista väärinkäyttäjistä olivat:

	—20 v	21—29 v	30—39 v	40—49 v	50 v —	Kaikkiaan
Luku	92	530	837	1 086	880	3 425
%	2.7	15.5	24.4	31.7	25.7	100.0

Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjistä oli lääkeaineiden väärinkäyttäjiä 39, joista 11 naista. Suurin osa lääkeaineiden väärinkäyttäjistä oli 25—49 -vuotiaita. Morfiinin yms. käyttäjiä oli 10, muun lääkeaineen käyttäjiä 14 ja 15 käytti alkoholin lisäksi lääkeainetta.

Nuorina tilapäisinä väärinkäyttäjinä huol-

letuista 222 henkilöstä oli 205 miestä ja 17 naista. Heistä oli 75 ollut jo aikaisemmin huollon kohteena; uusia oli siten 147.

Huoltotoimenpiteet, siviilisäätö. Viimeksi sovelletun toimenpiteen sekä siviilisäädyn mukaan ryhmittyvät ko. huollossa olleet seuraavasti:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Neuvonta ja ohjaus	190	92.7	15	88.2	205	92.3
Valvonta	15	7.3	2	11.8	17	7.7
Yhteensä	205	100.0	17	100.0	222	100.0

Uusista tapauksista, joita oli 13 naista ja 134 miestä, sovellettiin 12 naiseen sekä 132

mieheen huoltotoimenpiteenä neuvontaa ja ohjausta ja muihin valvontaa.

Siviilisäätö	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	196	95.6	16	94.1	212	95.5
Naimisissa	8	3.9	1	5.9	9	4.1
Leskiä	—	—	—	—	—	—
Eronneita	1	0.5	—	—	1	0.4
Yhteensä	205	100.0	17	100.0	222	100.0

Ikä. Eri ikäluokkien osuudet olivat:

	18—20 v	21—24 v	Kaikkiaan
Luku	122	100	222
%	55.0	45.0	100.0

Uusista tapauksista 18—20 -vuotiaiden osuus oli 66.0 %.

Asunnottomien alkoholistien huolto. Vaikka Helsingissä oli kertomusvuonna n. 4 000 miesten asuntola- ja yömajapaikkaa sekä nai-

sia varten vastaavasti n. 400 paikkaa, oli majoitustilanne talvella ajoittain vaikea. Huoltoviraston ja majoitustoiminnan harjoittajien yhteistoiminnan tuloksena on usean talven ajan toiminut huoltoviraston asunnottomien huoltotoimiston suojissa iltaisin majoitustoiminnan keskuselin, joka on auttanut asunnottomia majapaikan saannissa. Päihtyneitä ei oteta varsinaisiin yömajoihin eikä asuntoloihin. Asunnottomia miesalkoholisteja, etupäässä korvikeaineiden väärinkäyttäjiä varten on Helsingissä Porkkalankatu 1:ssä

Suoja-Pirtti ry:n hallinnassa miesalkoholistien ensisuoja. Sinne majoitettiin päivittäin kylmänä vuodenaikana 280–410 miestä ja kesällä 70–160 miestä. Valtaosa näistä miehistä oli taloussprii T:tä väärinkäyttäneitä miehiä. Talviaikana päihdytti näistä miehistä itsensä päivittäin ko. aineella 50–140 miestä, minkä vuoksi heidät ohjattiin ensisuojaan erillisiin selviämistiloihin. Kaikkiaan näitä asunnottomia alkoholisteja otettiin ensisuojaan 1.11.1970–31.10.1971 välisenä aikana 3 149 eri miestä. Moni näistä henkilöistä oli kertomusvuoden aikana ensisuojaan useita kertoja.

PAVI-huoltotoimisto ohjasi suojan toimintaa PAVI-toimiston huoltotarkastajan valvontakäynnin ja sosiaalityöntekijän suojassa työskentelyn avulla. Tarvittaessa ohjattiin henkilö PAVI-toimistoon saamaan tarvittavaa huoltoa.

Pysyväisluonteinen naisten ensisuoja, joka avattiin 29.4.1970, jatkoi kertomusvuonna toimintaansa Pakilan kaupunginosassa Osuuskunnantie 14:ssä.

Naisten ensisuojan kanssa samanaikaisesti avattu naisalkoholistien hoitokoti toimi vastaavasti koko kertomusvuoden ajan. Ensisuoja ja hoitokoti sijaitsivat samassa rakennuksessa. Ensisuojaan on tiloja 20 naiselle, hoitokodissa on 18 paikkaa. Molemmat hoitopisteet olivat edelleen Kovaosaisten Ystävät -yhdistyksen hallinnassa. Ensisuojan ja hoitokodin toimintaa ohjasi PAVI-huoltotoimiston huoltotarkastaja, jolla oli kolmena päivänä viikossa ensisuojaan asiakasvastaanotto.

Naisten ensisuoja tarjoaa autettavilleen täysihoidon, hoitokodin asukkaille on tarvittaessa järjestetty ateriointi kodissa. Ensisuojan toimintaperiaatteet vastaavat miesten ensisuojaan sovellettuja. Suojan yhteistoimintaelimet ovat samat kuin miesten ensisuojaalla, samoin yhteistoiminta jäljempänä selostetun etsintähuollon työryhmän kanssa. Monet ensisuojaan otetut voitiin edelleen siirtää hoitokotiin.

Naisten ensisuojaan on auttamisjaksona 1.11.1970–31.10.1971 otettu 99 naista, hoitokotiin vastaavasti 42 naista (näihin eivät sisälly ensisuojaan hoitokotiin otetut).

Etsintähuolto. Kertomusvuonna jatkettiin joulukuussa 1969 käynnistettyä etsintähuoltotoimintaa asunnottomien alkoholistien keskuudessa. Tarkoitukseen käytettävissä olevalla huoltoviraston henkilöpakettiautolla PAVI-huoltotoimiston huoltotarkastaja ja sosiaalityöntekijä kävivät mahdollisuuksien mukaan, tarvittaessa yhteistoiminnassa poliisilaitoksen huolto-osaston kanssa, päivittäin maastossa asunnottomien alkoholistien oleskelupaikoilla ja noutivat sieltä avun tarpeessa olevia, vapaaehtoisesti huoltoon haluavia asiakkaita. Etsintähuollon yhteistoimintapisteistä mainittakoon miesten ja naisten ensisuoja, kaupungin sairaaloiden poliklinikat sekä desinfiointilaitos. — Etsintähuoltotoimintaa on rajoittanut kuljetusvälineen heikko kunto.

Toiminnan tärkeyttä kuvaa parhaiten se seikka, että toiminta kohdistui niin kehnossa kunnossa oleviin alkoholisteihin, että heitä ei otettu yleisiin asuntoloihin eikä yleisiin kulkuneuvoihin. Maastosta noudettiin huoltoon 2 330 asunnottomia, joista naisia 68 (sama henkilö on ollut mukana useamman kerran). Näistä vietiin sairaalahoitoon 275 henkilöä, joista 8 naista.

Vapaaehtoisesti hoitoon pyrkivien yksilö- ja ryhmäterapia. PAVI-huoltotoimiston käytössä oli edelleen Hämeentie 54 -talon alakerroksesta vuokrattu, 158 m² käsittävä huoneisto päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien varten. Kerhon toiminta on vapaaehtoisuuteen perustuvaa yksilö- ja ryhmätyötä hoitoon hakeutuvien vapauttamiseksi päihdeiden väärinkäytöstä.

Kerhohuoneisto pidettiin avoinna kaikkina päivinä, myös sunnuntaisin klo 9–22 välisenä aikana. Aukioloaikana huoneistoon oli vapaa pääsy jokaisella hoitoa hakevalla, päihdyttävien aineiden väärinkäytöstä kärsivällä henkilöllä.

Huoneisto oli kertomusvuoden aukiolojaksojen kestäessä PAVI-huoltotoimiston käytössä jokaisena arkipäivänä klo 9–10.30 ja 12.30–17 sekä arki-iltoina paitsi lauantaisin klo 19–22. Tällöin huoneistossa oli valvojana vuorotellen kaksi PAVI-huoltotoimiston sosiaalityöntekijää, jotka päiväsaikaan huolehtivat huoneistoon saapuvien henkilöiden yksilöhoidosta ja iltaisin PAVI-toimiston ja Toukolan hoitokodin tarpeita palvelevasta ryhmätoiminnasta.

Huoneisto oli myös Helsingin AA-kerhon käytössä kaikkina viikon päivinä. Huoltovirasto huolehti huoneiston vuokran, puhelin- kulu- ja sähkönkulutuksesta aiheutuvien menojen maksamisesta sekä polttopuu- ja vesikustannuksista.

Kertomusvuoden aikana pidettiin kerhotoiloissa yhteensä 402 kokousta, joista 201 PAVI-huoltotoimiston sosiaalityöntekijäin valvomana. Kokouksiin osallistuneiden lukumäärä oli 9 356 eli keskimäärin 23 henkilöä kokousta kohti. Kerholla käyntien määrä oli 28 748. Sosiaalityöntekijät suorittivat 2 642 henkilökohtaista keskustelua apua hakemaan tulleiden päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien asioiden hoitamiseksi. Samalla he järjestivät asunnon 123 henkilölle ja välittivät työpaikan 37 henkilölle.

Kerhotoiminnasta kertomusvuoden aikana saadut kokemukset olivat myönteisiä. Tämä toimintamuoto liittyi tuloksellisesti päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien kuntouttamiseen vapaaehtoisen avuhuollon linjalla.

Nuorten henkilöiden AA-kerhotoiminta. AA-nuorisoryhmä »Hagiksen Nuoret» jatkoi toimintaansa Helsingin kaupungin nuorisotoimiston PAVI-toimistolle luovuttamassa huoneistossa Hakaniemen kerhokeskuksessa, Silta- aarenkatu 12. Kerhoiltoja pidettiin kol-

mena iltana viikossa (maanantai, keskiviikko ja perjantai klo 18–22). »Krunikan Nuoret» kokoontuivat tiistaisin ja torstaisin klo 18–22 seurakuntien nuorisotoimiston huoneistossa Snellmaninkatu 19, mutta joutuivat lopettamaan toimintansa huhtikuussa, koska omistaja tarvitsi huoneiston kokonaisuudessaan omiin tarkoituksiinsa. AA-nuorisoryhmä »Toive» jatkoi toimintaansa lauantaisin klo 18–21 Kriminaalihuolto ry:n huoneistossa Pengerkatu 30, samoin AA-nuorisoryhmä »Risteys» ent. »Käpylän nuoret», joka kokoontui lauantaisin klo 18–22 Kunnalliskodintie 6 C -talon kerhotiloissa ja AA-nuorisoryhmä »Sunnuntai» Vironkatu 6 A 19 Eva-Maria 3 -kodissa joka toinen sunnuntai klo 14–17. Näiden lisäksi aloitti kertomusvuoden alussa toimintansa uusi AA-nuorisoryhmä »Siili», joka kokoontui maanantaisin klo 18–22 Seurakunnan työkeskuksessa Siilitie 4.

Kerhotoimintaan osallistuneet olivat yleensä 17–26 -vuotiaita.

Kerhotoiminnassa pidettiin yhteensä 206 ryhmäkokousta, joihin osallistui 3 545 henkilöä. Näitä ryhmäkokouksia samoin kuin kesäretkeilyjä ohjasi PAVI-huoltotoimiston os aikapalkkaamat sosiaalityöntekijät. Kesän aikana kertomusvuonna tekivät nuorisoryhmät 8 viikonloppuretkä Vuorilahden kesäkotiiin. Retkipäiviä kertyi 21 ja retkiin osallistui 630 kerholaista tai heidän omaistaan. Kustannukset he keräsivät keskuudestaan.

Nuorten AA-kerhotoiminta tarjoaa nuorille vapaaehtoisuuteen perustuvan ja oma-kohtaiseen sekä keskinäiseen auttamiseen pyrkivän hoitomuodon, joka täydentää lakisääteistä PAV-huoltotyötä erityisesti vaikeasti yhteiskuntaan sopeutuvien nuorten parissa.

5. Toukolan hoitokoti

Toukolan 22-paikkainen hoitokoti, joka perustettiin v. 1963, jatkoi toimintaansa entiseen tapaan.

Hoitokodissa hoidettiin kertomusvuoden aikana 116 miestä. Vuoden aikana voitiin n. 850 pyrkijästä ottaa hoitokotiin vain 94 uutta asukasta. Hoitovuorokausien luku oli 8 084, joista itsemaksavien hoitovuorokausia 6 325 ja huoltolautakunnan maksamia 1 759. Bruttokustannukset asukasta ja hoitovuorokautta kohden olivat 15.93 mk ja nettokustannukset 6.08 mk.

Menot ja tulot. Hoitokodin menot ja tulot olivat:

Menot yhteensä 128 761 mk.

Tulot	mk
Hoitomaksut:	
Itsemaksavat	46 563
Huoltolautakunta	13 622
Henkilökunnan ruokailu	2 400
Vuokrat	1 817
Valtionapu	14 600
Muut tulot	617
Yhteensä	79 619

Nettomenot olivat 49 142 mk.

Hoitokodissa hoidettujen jakauma oli 31.12. seuraava:

Kodista poistui kuntoutuneina	38
Sairaalaan toimitettiin	2
Lyhytaikaisia asukkeja	20
Järjestyssääntöjen rikkomisen takia poistettiin	28
Muun syyn takia poistettiin	5
V:een 1972 jäi hoitokotiin	23
Yhteensä	116

Hoitokodissa pidettiin kertomusvuoden aikana 52 ryhmäkokousta, joihin osallistui 1 652 henkilöä. Lisäksi pidettiin 14 henkilökunnan ja asukkaiden yhteistä neuvottelukokousta sekä kolme perheiltä. Asukkaiden kanssa käytiin 1 123 henkilökohtaista keskustelua. Useimmat hoitokodista poistuneet osallistuivat myöhemminkin ryhmätoimintaan eri AA-ryhmissä.

Mainittakoon vielä, että hoitokodin asukkaat maksoivat kodissa ollessaan perheiden elatusmaksuja, sakkoja ja muita velkoja veronpidätysten lisäksi.

6. Sosiaalilääkärin toiminta

Sosiaalilääkärin päätehtävänä oli lakien edellyttämien lääkärintlausuntojen laatiminen päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjistä ja irtolaisista ja huolehtiminen tarvittaessa muistakin tutkimuksista ja lausunnoista sekä ensiavun luontoisen hoidon antaminen kiireellisissä tapauksissa em. henkilöille. Sosiaalilääkäri avusti myös huoltotoimistoja vaikeimpien huoltotapausten osalta ja osallistui kuntoutustoimikunnan työhön.

Kertomusvuonna tutkittiin ja hoidettiin sosiaalilääkärin toimesta 1 529 (ed. v. 1 639)

huollettavaa. Näiden käyntikertojen lukumäärä oli 2 004 (2 179). Uusia huollettavia oli 494 (597).

Kirjoitettujen lääkärintlausuntojen ja todistusten luku oli 1 878, poliklinista ensiapua annettiin 805 kertaa, muihin poliklinikoihin, sairaaloihin, yms. lähetettiin 38 huollettavaa. Sosiaalilääkäri antoi myös neuvontaa ja ohjausta huollettaville ja heidän omaisilleen sekä osallistui henkilökunnan työpaikkakoulutukseen ja yhteistyöhön muiden viranomaisten kanssa.

7. Juopumuspidätykset

Juopumuspidätystilastoa Helsingissä asuvista henkilöistä. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollon taustaa valaisevat seuraavat tilastotiedot juopumuspidätyksistä.

Ns. juopumuspidätyskortiston mukaan pidätettiin kertomusvuonna 17 306 eri henkilöä, joista miehiä 16 264 ja naisia 1 042. Edelliseen vuoteen verraten oli pidätettyjä 2 231 henkilöä enemmän. Ensikertaa pidätettyjä oli 5 531 henkilöä. Pidätyskertoja oli kaikkiaan 67 458. Keskimääräinen pidätyskertojen luku henkilöä kohden vuodessa oli miesten osalta 4.0 ja naisten osalta 3.1. Eniten pidätyksiä sattui huhti- vähiten helmikuussa.

Mainittakoon vielä, että kaikista juopumuspidätyskortistossa olevista oli rekisteröity päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjinä 6 978, lisäksi nuorina tilapäisinä väärinkäyt-

täjinä rekisteröityjä 1 300 sekä irtolaisina 1 121.

Juopumuspidätykset jakautuivat pidätettyjen asuin- ja pidätyspaikan mukaan seuraavasti:

Pidätyksiä oli Helsingissä yhteensä 69 173, joista 2 727 muualla asuvien pidätyksiä. Helsingiläisten pidätyksiä oli yhteensä 67 458, joista 2 280 tapahtui Helsingin ulkopuolella. Lisäksi lähetettiin lastensuojeluvirastoon 1 268 alle 18-vuotiaitten juopumuspidätysilmoitusta, jotka eivät sisälly helsingiläisten pidätyksiin (67 458).

Yksityiskohtaisempia tietoja juopumuksesta pidätettyjen iästä, pidätyskertojen lukumäärästä sekä pidätyksien luvusta kunakin vuoden kuukautena on julkaistu taulukko-osastossa.

8. Kodinhoitotoiminta

Kunnallisesta kodinhoitoavusta tuli osalliseksi eri kuukausina seuraava määrä perheitä tai yksinäisiä henkilöitä.

tammikuu ...	1 725	heinäkuu	1 342
helmikuu	1 591	elokuu	1 487
maaliskuu ...	1 678	syyskuu	1 715
huhtikuu	1 649	lokakuu	1 774
toukokuu	1 666	marraskuu	1 810
kesäkuu	1 530	joulukuu	1 842

Kodinhoitoapua saaneiden eri perheiden

lukumäärä oli koko vuonna 7 517, joista yksinäisiä vanhuksia 3 556. Toimistoon tehtiin 11 409 pyyntöä kodinhoitoavun saamiseksi, mutta huomattava osa pyynnöistä jouduttiin hylkäämään työvoimapulan vuoksi.

Kodinhoitajat suorittivat kaikkiaan 42 613 työpäivää ja kotiaavustajat 6 986 työpäivää. Muille kuin vähävaraisille annetusta kodinhoitoavusta perittiin asianomaisilta yhteensä 113 409 mk. Kodinhoitajia oli kertomusvuonna kaikkiaan 201, joista johtavia kodinhoitajia 5, kotiaavustajia oli 31 ja jalkojenhoitajia 2.

9. Ammattiopintojen avustaminen, invalidihuolto, työhuolto, toipilasraha, sotilasavustukset ja vanhusten asumistuki

Ammattiopintojen avustuslaissa edellytettyä huoltoa sai kertomusvuonna 424 opiskelijaa. Heille valtion varoista maksettujen

apurahojen ja lainojen yhteinen määrä oli 76 550 mk. Lisäksi suoritettiin kaupungin varoista 84 935 mk yhteensä 438 helsingiläiselle

opiskelijalle, joiden valtiolta saama tuki oli riittämätön tai jotka muusta syystä olivat erikoisen tuen tarpeessa opiskeluaikanaan.

Invalidihuoltoa sai kaikkiaan 1 584 invalidia. Lääkintähuoltoa sai 977 invalidia sairaalahoitona jälkihoitoineen ja muuta kuntouttamishoitoa, tekojäseniä, tukisidoksia, invalidipyöriä, kuulolaitteita yms. apuneuvoja sekä lääkintähuollon saamiseksi tarpeellisten matkojen kustannuksia. Lääkintähuoltomenojen kokonaismäärä oli 309 346 mk.

Koulutusmenoja maksettiin 37 invalidille yhteensä 49 465 mk. Työvälineiden ja raaka-aineiden hankintaan, oman yrityksen perustamiseen taikka työmatkoilla välttämättömän auton rahoittamiseen sai taloudellista tukea 15 invalidia, joille maksettiin avustuksina ja lainoina yht. 29 714 mk.

Invalidirahan saajia oli kertomusvuoden lopussa 2 202, joista sokeita tai heikkonäköisiä oli 305.

Työhuoltoon varatusta määrärahasta maksettiin 76 invalidille yhteensä 27 531 mk avustuksena apuvälineiden hankintaan, koulutukseen yms.

Sokeiden asumistukea maksettiin 13 varattomalle tai vähävaraiselle sokealle yht. 20 634 mk.

Sotaorpojen työhuoltomenoina suoritettiin 18 sotaorvolle kaikkiaan 13 643 mk.

Työhuoltotoimisto antoi kaikkiaan 7 149 lausuntoa tai esitystä.

Tuberkuloosi- ja reumapotilaille jaettavia toipilasrahoja varten talousarvioon merkitystä määrärahasta jaettiin 315 henkilölle yht. 245 487 mk. Tuberkuloositopilaita oli 266 ja reumaatikkoja 49. Toipilasrahaa maksettiin varattomalle toipilaalle 290 mk kuukaudessa, vähävaraiselle 205 mk kuukaudessa ja tyydyttävässä taloudellisessa asemassa olevalle 105 mk kuukaudessa. Toipilasraha maksetaan enintään kuuden kuukauden ajalta. Poikkeustapauksissa voidaan toipilasrahaa vielä antaa lisää kolmelta kuukaudesta.

Sotilasavustusta maksettiin sotilasavustuslain nojalla 614 tapauksessa kaikkiaan 1 006 839 mk.

Kertomusvuonna heinäkuun alusta lukien tuli voimaan kotiuttamisrahalaki, jonka mukaan vakinaisesta palveluksesta kotiutettavalle asevelvolliselle voidaan suorittaa eräin edellytyksin valtion varoista kotiuttamisrahaa. Kotiuttamisrahan myöntää sosiaalilautakunta. Kertomusvuonna maksettiin kotiuttamisrahaa 45 henkilölle yhteensä 6 750 mk.

Vanhusten väliaikaista asumistukea maksettiin v:n 1969 loppuun saakka. Vuoden 1970 alusta lukien tuli voimaan laki kansaneläkeisiin liitetystä asumistuesta. Samasta ajankohdasta lukien maksettiin vanhusten väliaikaisen asumistuen lisää eräin edellytyksin niille henkilöille, jotka joulukuussa 1969 olivat saaneet vanhusten väliaikaista asumistukea ja joiden kansaneläkelaitokselta saama asumistuki oli pienempi kuin vanhusten väliaikainen asumistuki oli ollut tai joiden anomuksen kansaneläkelaitos oli kokonaan hylännyt. Vanhusten väliaikaisen asumistuen lisää maksettiin kertomusvuonna 386 vanhukselle tai vanhuspariskunnalle yhteensä 52 913 mk. Asumistuen lisän saajista oli yksinäisiä naisia 267, yksinäisiä miehiä 30 ja aviopareja 89.

Vanhusten virkistystoiminta. Kertomusvuonna jatkettiin ja laajennettiin edellisenä vuonna kokeilumielessä aloitettua huoltoviraston järjestämää vanhusten virkistystoimintaa.

Uusia toimintamuotoja aloitettiin ja vanhoja suosion saavuttaneita toimintamuotoja pyrittiin kehittämään mahdollisuuksien puitteissa vanhusten toivomusten ja omatoimisten pyrkimysten mukaisesti.

Virkistystoiminnan piiriin kuuluivat lähinnä yli 60-vuotiaat huoltotoimistojen ja kodinhoitotoimiston asiakkaat sekä kotisairaanhoidossa olevat potilaat. Edellytyksenä pidettiin yleensä kansaneläkkeen täyttää tukiosaa, koska määräraha ei riittänyt laajempaan toi-

mintaan. Kertomusvuoden aikana tulivat mukaan myös järjestöissä ja seurakuntien vanhusten kerhoissa toimivat vanhukset.

Virkistystoiminnan tarkoituksena on osaltaan torjua laitoshoidon ulkopuolella eli kotonaan asuvien henkilöiden yksinäisyyttä, turvattomuutta, sopeutumattomuutta jne. Tämän lisäksi toiminnan tarkoituksena on koordinoita ja kehittää järjestöjen harjoittamaa vanhusten virkistystoimintaa.

Kertomusvuonna 16.6. avattiin ensimmäinen vanhusten virkistyskeskus Tarvon saarella.

Virkistyskeskuksessa järjestettiin osittain ohjelmoitua toimintaa viitenä päivänä viikossa klo 9–16 välillä. Ohjelmaan kuului juhla- ja virkistystilaisuuksia, joissa vanhukset itse suorittivat ainakin osan ohjelmasta sekä kuntovoimistelua ja muuta liikuntaa kuten päivätaansseja. Lisäksi harrastettiin erilaisia pelejä samoin sanoma- ja aikakauslehtien lukua ja retkeilyä, varsinkin kävelyretkiä tehtiin innokkaasti. Virkistyskeskus toimi ns. avoimien ovien periaatteella siten, että vanhusten virkistyskeskuksen käytön suhteen ei noudatettu vähävaraisuusrajoituksia, vaan ovet olivat avoinna kaikille 60 v täyttäneille helsinkiläisille.

Virkistyskeskuksessa toimi valvojana 16.6.–31.8. välisen ajan huoltoviraston huoltosisar. 1.9.–15.10. Tarvon toiminta ohjelmoitiin siten, että vanhuksista valittiin ns. ohjelmatoimikunta. Tällä tavoin aktivoitiin vanhuksia omatoimisuuteen.

Kesätoiminta päättyi 15.10. Talvitoiminta alkoi vanhusten toivomuksesta joulukuun alussa keskiviikkoisin ja perjantaisin, jolloin vanhukset itse huolehtivat toiminnasta.

Toisena uutena toimintamuotona oli Helsingin IV sairaanhoitajakoulun oppilaiden antama jalkojenhoito, jota sai 224 vanhusta.

Kertomusvuonna järjestettiin lisäksi mm. 40 teatterinäytöstä, yhdeksän elokuvaesitystä, viisi konserttia, neljä juhlaa, 17 retkeä ja seitsemän ruoanvalmistuskurssia. Näihin osallistui yhteensä yli 18 000 henkilöä. Lisäksi järjestettiin tiedotustilaisuuksia virkistystoimintaa harjoittavien järjestöjen ja kaupungin eräiden virastojen ja laitosten edustajille, joiden kanssa edelleen jatkettiin ja laajennettiin yhteistyötä mm. osallistumalla järjestöjen yms. tilaisuuksiin.

Vanhusten virkistystoimintaan käytettiin palkkausmenoja lukuun ottamatta 45 511 mk. Lisäksi avustettiin vanhusten virkistystoimintaa harjoittavia järjestöjä.

10. Huoltolautakunnan työtuvat

Huoltosuhteessa olevia työntekijöitä voitiin talousarvion mukaan sijoittaa työtupiin kaikkiaan 116 ja työsuhteessa olevia 26. Osa työtupien huoltosuhteessa olevista työntekijöistä työskenteli Koskelan sairaskodin työhuoneissa.

Työtupien pääasiallisimpina töinä olivat tekstiilihankinnat kaupungin eri laitoksille. Näistä mainittakoon vähävaraisten kansakoululaisten vaatteiden, sairaaloiden ja muiden huoltolaitosten vuode- ym. vaatteiden, huoltolautakunnan avunsaajien pitovaatteiden valmistaminen sekä verhotyöt kaupungin

laitoksille. Jalkineiden jakelu huoltolautakunnan avunsaajille ja vähävaraisille kansakoulun oppilaille oli niin ikään työtupien tehtävänä.

Huoltosuhteessa olevien työntekijäin lukumäärä oli suurimmillaan, 113, tammikuussa ja pienimmillään, 94, kesäkuussa. Kaikkien työntekijäin keskimääräinen luku kuukausittain oli 136. Työpäiviä oli koko vuonna 31 290, niistä huoltosuhteessa olevien 25 395 ja työsopimussuhteessa olevien 5 895. Työsopimussuhteessa olevien työntekijäin keskim. päiväansio oli 39.65 mk ja huollettavien

keskim. päiväpalkkio 7.30 mk. Viimeksi mainitut saivat lisäksi vapaan ruoan työpäivinä tai sen korvauksena 4.99 mk, 7.4. lukien 5.15 mk. Vapaa-lauantailta ja arkipäivien kohdalle sattuvilta juhlapäiviltä maksettiin em. korvaukset.

Työtupien bruttomenot kirjanpidon mukaan olivat 2 751 379 mk ja bruttotulot 2 377 955 mk, joten nettomenoiksi jäi 373 424 mk.

Ehkäisevänä huoltomuotona oli työtuvilla tietty sosiaalinen merkityksensä. Sen avulla voitiin joukko kaupungin vakinaisia asukkaita estää joutumasta suoranaisten huoltoavun varaan. Suurimmalle osalle em. työntekijöistä työtuvat merkitsi suojatyöpaikkaa, mutta usealle se oli myös kuntouttamis-, työkokeilu- ja työhönvalmennuspaikka. Kuntouttamistarkoituksessa otettiin työtupiin mm. Hesperian ja Nikkilän sairaaloiden jälkihuollossa olevia psykiatrisia toipilaita 38 henkilöä. Näiden kuntouttamisesta saadut kokemukset olivat myönteisiä.

Huoltosuhteisten työntekijöiden kohdalla tapahtui huomattavaa vaihtumista, johon oli osittain vaikuttamassa se, että yhteistoinnassa valtion työvoimaviranomaisten kanssa pyrittiin pystyvimpiä osatyökykyisiä sijoittamaan avoimille työmarkkinoille.

Vanhusten askarrutustoiminta. Kertomusvuonna teetetyt työt olivat pääasiallisesti erilaisia tekstiilitöitä. Vuoden alussa oli askarrutustyössä mukana 151 ja lopussa 206 vanhusta; askartelusta poistui vuoden aikana 10 ja uusia tuli 65.

Kotikäyntejä tehtiin vuoden aikana 1 890 ja vanhusten käyntejä työtupien askarrutuskeskuksessa oli 3 004. Askarrutusrahoja maksettiin vanhuksille yht. 34 782 mk ja askarrutustuotteita myytiin 69 619 mk:n arvosta. Suurin yksityisen vanhuksen kertomusvuoden aikana saama askarrutuspalkkio oli 1 109 mk ja pienin 43 mk.

Kertomusvuoden lopussa askarrutustyössä mukana olleitten vanhusten keski-ikä oli n. 70 vuotta, vanhin oli 88-vuotias. Vanhusten askarrutustuotteiden myynnin hoiti Kallion virastotalon ala-aulassa oleva myymälä sekä Pihlajamäen vanhusten asuintalossa oleva askarrutustuotteiden myymälä.

Lopuksi on mainittava, että työtuvisissa työskennelleitä henkilöitä ei ole tämän kertomuksen yleisissä, huoltoa saaneita koskevissa tilastollisissa selvityksissä luettu huolletta-viin, mikäli he eivät ole saaneet muuta huoltoa.

Huoltotoimen kustannukset

1. Tulot ja menot

Seuraavat taulukot osoittavat huoltotoimen arvioitujen ja todellisten tulojen ja menojen jakautumisen eri ryhmiin.

Tulot	Arvioidut tulot talousarvion mukaan	Todelliset tulot tilien mukaan
	markkaa	
Korvaukset annetusta huollosta	16 325 000	17 716 285 ¹⁾
Koskelan sairaskoti:		
Poliklinikkatulot	50 000	66 273
Ateriamaksut	369 150	271 363
Luontoisedut	16 000	14 410
Vuokrat	352 264	328 921
Muut tulot	249 000	393 872
Kustaankartanon vanhainkoti:		
Ateriamaksut	84 000	81 371
Luontoisedut	3 825	3 868
Vuokrat	115 000	124 459
Muut tulot	107 156	147 399
Roihuvuoren vanhainkoti laitoksineen:		
Ateriamaksut	81 900	72 877
Luontoisedut	8 556	8 369
Vuokrat	65 576	62 785
Muut tulot	48 700	44 088
Riistavuoren vanhainkoti ja asuintalo:		
Ateriamaksut	38 400	33 046
Luontoisedut	5 267	3 011
Vuokrat	220 872	229 441
Muut tulot	20 250	37 983
Suursuon vanhainkoti:		
Ateriamaksut	69 300	68 875
Luontoisedut	12 300	9 042
Vuokrat	121 154	122 814
Muut tulot	51 500	74 323
Myllypuron sairaskoti:		
Ateriamaksut	84 000	50 938
Luontoisedut	3 000	7 096
Vuokrat	54 680	109 468
Muut tulot	14 800	34 486
Vanhusten asuintalot	735 568	832 576
Toukolan hoitokoti	55 817	79 619
Tervalammen työlaitos ja maatila:		
Työlaitoksen tulot	360 564	385 336
Korvaukset valtiolta	374 400	435 667
Maatilan tulot	625 000	558 067
Työtuvat	2 206 000	2 377 955
Valtionapu kodinhoitotoiminnasta	720 000	785 032
Kodinhoitomaksut	70 000	113 409
Muut tulot	189 831	332 080
Yhteensä	23 908 830	26 016 604

¹⁾ Tästä on Koskelan sairaskodissa sekä Kustaankartanon, Roihuvuoren ja Suursuon vanhainkodeissa ns. itsemaksavien ja yksityispaikoilla olleiden maksuja 2 097 461 mk.

M e n o :	Määrärahat talousarvion mukaan	Todelliset menot tilien mukaan
	m a r k k a a	
Huoltolautakunta ja huoltovirasto	13 145 758	13 563 422
Huoltoapu:		
Lääkintäkustannukset	1 800 000	1 538 052
Hautauskustannukset	135 000	127 495
Muu huoltoapu	14 565 000	12 635 110
Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huolto	120 000	114 737
Irtolaishuolto	2 000	214
Työhuolto	130 000	112 224
Toipilasrahat	200 000	245 487
Vanhusten kodinhoito	180 000	271 992
Sokeiden asumistuki	50 000	20 634
Vähävaraisten äitien ja vanhusten lomamatka-avustukset ...	1 500	1 098
Vanhusten väliaikaisen asumistuen lisä	250 000	52 913
Vanhusten virkistystoiminta	45 000	45 000
Työtuvat	2 554 272	2 751 379
Koskelan sairaskoti	26 846 067	27 597 924
Kustaankartanon vanhainkoti	9 261 170	9 439 018
Roihuvuoren vanhainkoti laitoksineen	4 934 032	5 055 827
Riistavuoren vanhainkoti	3 384 640	3 543 122
Suursuon vanhainkoti	6 171 901	6 397 925
Myllypuron sairaskoti	5 232 329	5 055 678
Vanhusten asuintalot	1 859 565	1 740 667
Toukolan hoitokoti	132 857	128 761
Tervalammen työlaitos	1 418 719	1 381 946
Tervalammen maatila	805 178	599 836
Hoido sairaaloissa	5 563 000	4 390 855
Hoido muissa laitoksissa	6 970 000	7 196 327
Avustukset yksityisille laitoksille ja järjestöille	2 694 700	2 596 146
Huoltolautakunnan käyttövarat	1 723 272	147 697
Yhteensä	110 175 960	106 751 486
Kansaneläkkeiden kustannusosuudet	27 000 000	25 839 457
Kaikkiaan	137 175 960	132 590 943

2. Huollosta perityt korvaukset

Asiamiesosaston toimesta perittiin kertomusvuonna korvauksia annetusta huollosta seuraavasti:

	Korvaus huolto- lautakunnan antamasta huollosta mk	Korvaus lasten- suojelulautakunnan antamasta huollosta mk	Yhteensä mk
Valtiolta perityt ¹⁾	4 048 217	2 995 502	7 043 719
Toisilta kunnilta perityt	94 800	173 406	268 206
Yksityisiltä perityt	11 475 807	2 479 271	13 955 078
Yhteensä	15 618 824	5 648 179	21 267 003

¹⁾ Summaan sisältyy kertomusvuonna valtiolta huoltoapulain 5 luvun säännösten nojalla saatu korvaus. Kertomusvuoden ennako sotilasavustuksista oli 800 000 mk. Tämä luku ei sisälly huoltolautakunnan tilinpäätökseen.

Pääosa yksityisiltä perityistä korvauksista kertyi kansaneläkkeistä.

Edellä mainittujen korvausten lisäksi suoritettiin Koskelan sairaskodissa, Kustaankartanon, Roihuvuoren ja Suursuon vanhainkodeissa hoidetut ns. itsemaksavat potilaat hoidon korvauksena 1 903 216 mk ja yksityispaikoilla olleet 194 245 mk.

Kodinhoidosta saadut tulot ja Tervalammen työlaitoksen osalta valtiolta saadut korvaukset sekä poliklinikkatulot ilmenevät tiliereittelystä. Tässä kohdassa mainittuja tuloja ei ole otettu huomioon annetusta huollosta perittyjä korvauksia laskettaessa.

Asiamiesosasto esitti toisiin kuntiin kohdistuvia korvausvaatimuksia kaikkiaan 196 avunsaajapäähenkilöä koskevassa tapauksessa, joista 91 tapausta oli huoltolautakunnan ja 105 lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta. Toisilta kunnilta saapui korvausvaatimuksia 326 päähenkilölle annetusta huollosta. Valtiolta haetuista korvauksista oli 503 huoltoapua koskevia, 71 sotasiirtolais-

hoitoa ja 42 vähävaraisten äitien lomamatkakustannuksia koskevia hakemuksia. Näiden lisäksi tehtiin valtiolle tilitys 614 henkilölle sotilasavustuslain nojalla myönnetystä sotilasavustuksesta. PAVI-lain 35 §:n 1 mom:ssa mainittuja tapauksia oli 3 170. Yksityisiin avunsaajiin kohdistuvia velkomistapauksia oli vuoden lopulla 15 649. Huollettavien eläkkeitä oli hoidettavana vuoden lopussa 5 430 henkilön osalta. Kertomusvuoden alussa voimaan tulleen huoltoapulain muutoksen johdosta mielisairaanhoidolaitoksessa huoltoapuna hoitoa saaneet henkilöt vapautuivat huoltolautakunnan holhouksesta kuuden kuukauden kuluttua lain voimaan tulosta. Täten holhous päättyi kertomusvuoden aikana 1 408 henkilön osalta. Eläkkeistä annettiin laitoshoidossa oleville käyttövaroja 3 214 081 mk ja eläkkeitä välitettiin 3 270 994 mk, lisäksi maksettiin ylimääräisiä käyttövaroja huollettaville heidän pankkitileiltään 385 809 mk.

3. Kassa- ja tilitoiminta

Rahatoimiston Kallion osasto vastasi huoltolautakunnan ja sen alaisten laitosten rahoituksen- ja kirjanpito tehtävistä sekä arvoomaisuuden hoidosta.

Huostaanotettuja pankkikirjoja oli vuoden päättyessä kaikkiaan 2 889 kpl vuoden

vähennyksen ollessa 54 kpl. Pankkitalletusten yhteismäärä oli 5 172 777 mk. Muu osa huostaanotetusta arvo-omaisuudesta koostui pääasiassa arvoesineistä, saamamieskirjoista, osakkeista ja obligaatioista.